

Anuare școlare.

2081

A 171 XIII.

PROGRAMA GIMNASIULUI MARE PUBLIC ROMÂN

de religiunea ort. resăriteană

și a

celorlalte scoale secundare și primare

impreunate cu acesta,

pe anul școl. 1876/7

publicată

de

Dr. I. G. Meșota,
Director și Profesor.

Cuprinsul:

- I. Două cuvântări ocașionale } de Directorul.
II. Sciri școlare : *primative* }

BRĂȘOV.

In tipografia lui R mer & Kamner.

1877.

I

C U V Ě N T

rostit la parastasul ținut în biserica St. Nicolae din Brașov în 24 Iunie s. v. 1873, pentru repositatul Arhiepiscop și Metropolit Andreiu Baron Șaguna*).

Non omnis moriar, multaque pars mei
Vitabit Libitina

Hor. Od. III. 30.

Aceste cuvinte memorabile ale celebrului poet roman a trebuit să și le reamintească în zilele acestea ori cine a aflat trista scire despre repositarea în Domnul a marelui și nemuritorului Arhiepiscop și Metropolit al nostru Andreiu Baron Șaguna. Această idee sublimă aplicată la fericitul repositat predominesce și sufletul nostru astăzi asistând la acest parastas solemn.

Da fraților! Șaguna n'a murit și nu va muri cât timp va există memoria în spiritele oamenilor în genere și a Românilor dreptcredincioși din Ungaria și Ardeal în specie. Șaguna n'a murit, pentru că el este personificațiunea renascerei bisericești ort. resăritene din provinci'a noastră metropolitană. Numele Șaguna este un centru, dela care pornesc și la care se reîntorc mișcările politico-naționale ale Românilor din Austro-Ungaria începând dela anul viscosol 1848 și până astăzi. Șaguna, o repet, nu este mort, căci precum a dis genialul bărbat de stat, M. Cogălniceanu „faptele mari opresc chiar morțea.“

Dară nu credeți, vă rog, că vin să fac cu istoria acestui mare bărbat. Faptele lui se păstrează și se vor păstra mai bine, decât în vorbirile și scrierile, care amintesc și vor aminti de el, în cel mai mândru din izvoarele amintirii, în sufletul și inima poporului român din patria noastră.

Dorința mi este de a dice cu ocaziunea aceasta și eu, care am avut fericirea de a cunoaște mai deaproape persoana acestui prea demn bărbat și a cunoaște spiritul luminat și inima lui no-

*) Nota. Publicăm acest cuvânt ca un tribut de pietate, ce aduce școala noastră umbrei Marelui Andreiu.

bilă românească, a dice câteva cuvinte spre caracterizarea activității lui pe terenul literar, scolastic și politic-național.

Când virtuțile persoanei, despre care se face amintire, sunt strălucite, varii și immense; când toate inimile ascultătorilor sunt pătrunse de venerațiune și de admirațiune, trebuie să și peardă curagiul și cel mai îndrăsneț orator, trebuie să se paraliseze fantasi'a și să amuțească limba.

Și trebuie oare să o mai spun, că acesta este cazul față cu marele Archiereu, care a fost glori'a patriei noastre, asupra căreia a eserciat o străordinară influință și mândria poporului român și a bisericei sale, care 'l venerașă ca pe al doilea intemeitor al său? Nu faptele singuraticе, nu singuraticеle virtuți sunt, care ingreuiadă caracteristica reposatului Șaguna, ci harmonia admirabilă a acestora, conlucrarea și nisuința harmonică a tuturor acestora spre un scop ultim, care este fericirea posibilă a națiunei și a bisericei sale. Privirea peste totalitatea unui astfel de caracter este ca privirea in intregul naturei, in care se intunecă singuraticеle părți in representațiune: tot ce pot cuprinde simțurile, fantasia, penelul pictorului din totalitatea naturei, nu sunt decât părți singuraticе, câteva scene puse in relief; intregul insuși nu mai este o privire, nu mai e o iconă, el este o ideă, efectul rațiunei meditatoare.

Renunțând dară la intențiunea de a depinge un tablou intreg și harmonic, care să ne infățișeșă pe Șaguna in totalitatea sa, permite-ți-mi a schița, ca un suplement la cele amentite de rever. antevorbitor, câteva liniamente din activitatea de gigante a acestui Moise al bisericei noastre.

Metropolitul Șaguna, acest spirit eminent al secolului nostru, a avut ca devisă a vieței sale sublim'a axiomă: „Sciința și puterea morală sunt stâlpii fericirii popoarelor.“ Pătruns adânc de adevărul acestei sentințe sante bărbatul, pe care 'l deplângem astăzi, a căutat din toate puterile ca să o realiseșă și să o facă principiu de viață pentru intreaga națiune română și cu deosebire pentru fii săi sufletesci, pe cari avea nemişlocit săi conducă. Ca om, care dorcesc serios să căștige valoare unei idei salutare, Șaguna umbla insuși in calca sciinței și a moralității in cel mai adevărat înțeles al cuvântului. Activitatea sa literară poate servi

drept model tuturor acelor fii ai bisericeii și națiunii noastre, care și dedică viața acestei ocupațiuni înalte. Cine nu rămâne uimit de admirațiune pentru neobosita activitate a acestui bărbat rar pe terenul literaturii bisericești, școlare și politice, când află că deși copleșit deplin cu afaceri și lucrări oficioase, a știut să și câștige atâta timp în cât, după ce a creat însuși tipografia arhidieceșană, care îi era preste toate prețioasă, a înzestrat biserica și școala și națiunea cu peste 80 de cărți în limba română. Din acestea ca la 22 sunt opuri ale laboarei sale proprii, opuri care cum este Biblia, Istoria bisericească și Dreptul canonic au o însemnătate monumentală în literatura bisericeii noastre și care au escitat admirațiunea și recunoștința nunumai a națiunii române ci și a străinilor nepărtinitori. La această laborioasă activitate s'a supus marele Arhiepiscop în conștiința nobilă, că dă un exemplu salutar națiunii sale și satisface unei necesități imperative, precum însuși se exprimă în prefața dreptului canonic, unde dice: „pentru că am cunoscut numai decât necesitatea cea mare și intențuitoare pentru unele cărți bisericești și școlare, care nu ieartă fără pagubă învederată a binelui comun amânarea retipăririi onora și compunerii și a edării altora etc.”

Până și pe patul durerilor și al suferințelor Metropolitul Șaguna s'a ocupat neobosit cu literatura bisericească. Dovadă Studiul pastoral publicat la finea anului 1872, când boala, de care suferise mai bine de un an, era foarte înaintată.

Deacă poporul român din patriă s'a înălțat la un grad mai înbucurător de cultură, la un grad, care ne umple inim'a de speranță pentru viitoriu; deacă putem dice, că după noaptea cea lungă și grelele sbuciumări a perit și întunerecul împreună cu stafiele lui și românii earăși au revenit la viață cu o putere nouă și plină de incredere, apoi avem de a mulțami mult influinței și neobositei îngrijiri a fericitului reposat pentru ridicarea și înbunătățirea școalelor române confesionale din arhidieceșă. Șciind bine, că numai prin școală se poate ridica poporul român din întunerecul, în care îl aruncase vitrigitatea timpurilor trecute, că numai prin școală își poate câștiga acesta puterea intelectuală și morală, care să i elupte o pozițiune politică și socială asemenea cu celelalte națiuni din patriă, Metropolitul Șaguna și a fost făcut de problemă a vieții sale, ca să înființe de în toate comunele bisericești din diecesa sa școale și să le ridice acestea la starea, care o pretinde spiritul timpului. Cu un rar talent organizator, el informându-se despre

mijloacele pedagogice și didactice întrebuințate la națiunile culte, dispuse întocmirea internă și externă a scoalelor supuse inspecțiunii sale așa în cât acestea în curând să se poată mesura cu scoalele celorlalte națiuni. Șaguna susțină dela început și până la moarte, principiul confesionalității scoalelor române, din convingerea firmă, „că noi românii de relegea resăriteană în părțile acestea, unde trăim mestecați din vechime cu alte națiuni favorite bisericesce și politicesce în prejudețiul bisericei și națiunii noastre, până acum avem să mulțămim mai numai aședământelor bisericei noastre resăr., că ne-am putut susține limba noastră maternă și prin ea naționalitatea noastră, (pref. la Dr. can.), și că și de aci înainte numai sub scutul bisericei putem scăpa scoalele noastre de desnaționalizare. Pentru susținerea și apărarea acestui principiu a purtat escelentul bărbat contra puternicilor țilei un șir de lupte care nu puțin i-au sgduit sănătatea și i-a amărit țilele. Tonul și limbajul, cu care susține drepturile bisericei și scoalelor sale față cu nisece miniștri a tot puternici, cum a fost contele Thun și baronul Eötvös dovedesc în mod invederat pe deoparte țelul său învățat psntru biserica și scoala, pe de altă parte încrederea în puterile sale intelectuale și în dreptatea cauzei sale. Ostenelele și îngrijirile sale pe terenul scolar au și fost încoronate de un succes înbucărător, căci în scurt timp se prevedu archidieceasa cu un institut teologic cu curs de 3 ani și unul pedagogic de 2 ani, cu 2 gimnasii, mai multe scoli principale și mai multe sute de scoli comunale. O deosebită bucuria și mândria simția în peptul său acest mare bărbat pentru scoalele confesionale întemeiate de Românii brașoveni, cătră care tocmai pentru aceasta arăta o deosebită îngrijire și iubire părintească. Nu este moment înbucurător mai însemnat în viața gimnasiului nostru din Brașov, la care să nu fi alergat desprețuind orice fatigă, în mijlocul iubiților sei Brașoveni, spre a se bucura împreună cu ei de fructele ostenelelor lor. Ce poate dară dovedi mai mult decât interesul și țelul acesta pentru literatura și scoala națională, că tienca strins la devisa „Șciința și puterea morală sunt stâlpii fericirei popoarelor?“ Lățirea șciinței și culturai morale în poporul român din Transilvania a fost ținta și scopul lui și când a creat idea pentru înființarea asociațiunii transilvane pentru cultura și literatura poporului român; ținta aceasta a urmărit-o neobosit și cât a stat în fruntea acestui Institut ca președinte, șciința și cultura a căutat să o promovețe la fii națiunii române, când

a înființat fonduri pentru stipendiarea tinerilor români trâmiși la institutele de științe mai înalte din patriă și din afară, când ajută din mijloacele sale proprii cu o munificență rară pe tinerii talentați și cu moralitate. Dară cine va fi în stare a enumera nenumeratele merite, și marele virtuți ale acestui bărbat rar? Nici am de gând, precum am amintit, a face icoana acestuia. Numai câteva cuvinte asupra activității sale pe terenul politic-național și voi încheia.

Activitatea politică a baronului Șaguna a descris-o și caracterizat-o bărbăți politici destinși atât dintre fii națiunii noastre cât și dintre străini. Voiu dice dară numai câteva cuvinte.

Metropolitul Șaguna a fost ca și născut de conducător politic. Deacă providența 'i ar fi desemnat numai cariera politică-diplomatică, cred că Șaguna ar fi ramas un nume istoric recunoscut de Europa întreagă. Aci în patria noastră el a fost în restimp de $\frac{1}{4}$ de secol mai exclusiv conducătorul poporului român în mișcărilor sale politice-naționale. Incepând dela anul memorabil 1848 și până cam cu doi ani înainte de moartea sa, n'a esistat moment în viața politică a Românilor transilvăneni, la care Șaguna să nu fi luat parte activă și energică și la care să nu fi fost el sufletul Românilor. Pe câmpul libertății dela Blașiu Șaguna cel de curând venit în Transilvania pășese alături cu un Bărnuț cu del și cu înțelepciune la lucrul cel gigantic, de a elibera națiunea română și biserica de lanțurile, care i le făurise netoleranța și tirănia secolilor trecuți, și a'i câștiga egală îndreptățire politică și bisericească. Iu fruntea numeroaselor deputațiuni române, care alergară la Monarchul, spre a câștiga drepturile cuviincioase națiunii române, figurează mai neintrerupt episcopul Șaguna. După linișcirea valurilor revoluționare și după ce se pune monarchia întreagă în cătușele absolutismului, este eară Șaguna, care apără națiunea română cu curagiu de leu în contra tendințelor germanisătoare. Culmea gloriei sale politice o ajunse, cum cred, Șaguna în anul 1860, când intrând în senatul imperial atrase asupra sa prin tactul său politic și prin agerimea judecății sale atențiunea nunumai a popoarelor austriace, ci pot dice a Europei.

Portretul și biografia lui apărû de aci înainte în diaristica europeană. Aci mărturisî el anume credeul seu politic, aci arată cu deosebire dorința sa ferbinte de a vedea națiunea și patria sa Transilvania fericită. Aci esprimă el cuvintele momentoose: „Trebuie să dechiar, că retăcesce acela care afirmă, că mai esistă sub

sceptrul Austriei vre-o națiune, care ar voi de dragul altei națiuni să jertfească naționalitatea, limb'a și peste tot existența sa politică. Adeverat, că in lume a esistat totdeanna renegați (pe acestia îi ura din suflet); însă de popoare întregi nu se poate dice aceasta. "Dovada cea mai eclatante despre iubirea sa cătră națiunea română este cuventarea ținută in 26 Sept. 1860, in care între cele 10 momente principale pentru regenerațiunea monarhiei pune nemijlocit lângă unitatea imperiului și autonomi'a singuratecelor țeri, egala indreptățire a tuturor națiunilor și validitatea limbei lor in toate oficiile și accentuédă totodată „asigurarea invețământului confesional in privința limbei." Față cu o atare profesiune politică trebuie să amuțească graiul tuturor calumniatorilor din ori ce taberă, calumniatorilor, care au voit să'i detragă din meritele repositului făcându 'l străin de națiunea română și instrument al regimului. Activitatea neobosită și înțeleaptă a repositului Metropolit in congresul național și in diet'a Sibieană din 186^{3/4}, precum și in dieta din Clujii la 1865 este tuturor deplin cunoscută. Nemulțămirea și desilusionarea, care a avut să o intimpine in timpul acesta, au lăsat in sufletul marelui bărbat o amărăciune adencă și a acoperit cu un nuor intunecat fața lui cea luminoasă și frumoasă. Dela introducerea erei dualistice Șaguna, deși urmăria neincetat or ce mișcare, s'a retras tot mai mult de pe terenul vieței politice, pentru că se inbulđiau alții ca conducători ai națiunei, cu a căror direcțiune nu era înțeles, seau pentru că i se păreau imprejurările de tot neoportune. Ce rezultate a dobândit națiunea pe câmpul politic delatragerea lui Șaguna, scimu cu toți. Destul că repositul Metropolit își concentră de aci inainte toate puterile sale asupra bisericei și școalei sale. Intreaga sa activitate politică o caracterisează un străin in următorul mod: „Dotat cu o pătrundere ageră și cu un simț înțelept Șaguna cunoscea spiritul timpului și scia să'l folosească. El nu era politic de frase, nici nu era una din naturele acelea ideale, care voesc să strămunte munții din loc prin puterea surprindătoare a entusiasmului lor și să abată riuri din cursul lor prin torentul elocuenței lor, ci preferia a se posta totdeauna pe terenul referințelor reale și a ținea cont de acestea. Ca bărbat de stat înțelept, a avut rara acca norocire, care este dată numai la pușini, ca să repoarte mai totdeauna rezultate mari pe lângă toată nestatornicia timpurilor." La acestea mai putem adaoga, că Șaguna nu pripea prin o lucrare nesocotită mersul imprejurărilor, pentru a nu arunca cară in noaptea intunericului

măndrul viitor, ce voia să pregătească națiunii și bisericii sale. —

Cu toate aceste virtuți și merite nedisputavere, Șaguna, de parte de a se mândri de propriile fapte, petrecea adese în rugăciuni și nu se orbia asupra muncii ce avea încă de muncit pentru de a ajunge la ținta sa. Când vedea națiunea română sbuciumându-se și isbindu-se de valurile neamice ale împrejurărilor, el deacă nu putea să'i ajute, suspina greu și versa lacrimi de durere. Intr'un moment de adăncă intristare și durere a exprimat el cuvintele: „Flere possum juvare non.“

Astfel a fost prea iubitul nostru Archiepiscop și Metropolit Andreiu Baron Șaguna, astfel se va păstra memoria lui neștearsă din spiritele și inimile noastre și a le urmașilor nostri. Cu drept cuvent a putut el cugeta în ultimele momente la cuvintele poetului:

Exegi monumentum aere perennius,
Regalique si-tu pyramidum altius:
Quod non imber edax non aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series et fuga temporum.

Eară tu umbră măreață! coboarâte în sufletul poporului român și cu puterea ta de fer incoardă'i voința spre împlinirea acelor datorii, pe care natura le impune ori căruia popor, care nîsuește spre nemurire.

Fieți țerina ușoară!

DISCURS

ținut în 23 Sept. s. v. 1873 la serbătoarea St. Sofii, patroanei Gimnasiului român ort. răs. din Brașov.

Onorabilă adunare!

Motto: „Așa dară în întâlnirea armonică a acestor două întâmplări aflu eu însemnătatea cea mare, care produce în mine o însuflețire, care numai cu punerea mea în mormânt se va reci în mine.“ Șaguna.

Aceasta este expresiunea unei inimi nobile românești, acestea sunt cuvintele marelui și nemuritorului Arhiepiscop Șaguna, carele în ziua de 17 Sept. 1851 punând peatra fundamentală la edificiul scoalelor noastre recunoscă mâna providenței în împrejurarea, că tocmai în ziua în care s'a sănțit temeliala gimnasiului nostru să se serbeze serbătoarea bisericească a St. Sofii și a ficelor sale: Credința, Dragostea și Nădejdea. „Și așa pentru preamărirea Proniei dumnezeesci, și pentru vecinica aducere aminte a acestei Pronii dumnezeesci prochiăm eu pe St. Sofia împreună cu cele trei fice ale sale de Patroana gimnasiului nostru și totodată ve las ca un amanet sănt acea îndatorire, ca să ve fie vouă tuturor ziua de astăzi în tot anul o serbătoare scolară.“

Astfel a vorbit, această îndatorire ne-a impus nouă înainte cu 22 de ani repozatul în Domnul neuitaverul Arhiepiscop și Metropolit Andreiu. De atunci și până astăzi s'a serbat în fie-care an cu receruta solemnitate serbătoarea S. Sofii și se va serba până ce vor mai esista încă aceste institute de învățământ naționale confesionale. Aceasta nunumai că suntem datori umbrei marelui bărbat, ci ne o impune nouă și simțul de mulțămită, cu care suntem datori proniei d-șeesci, căci ne a invrednicit a ridica aci un far, care să lumineze spiritele și să încăldească inimile tinerimei române punându'l sub scutul și apărarea Înțelepciunii, sprijinindu'l cu Credință, Dragoste și Nădejde. Eară esistența și înflorirea până în timpurile cele mai depărtate a acestor institute naționale de creștere și învățământ o pretinde interesul și onoarea Românilor brașoveni, o pretinde imperios interesul bineînțeleș al tuturor Românilor. Cu căderea acestor scoli ar cădea, cuteș a dice, una din bațele, pe care are să se edifice viitorul mai bun și mai fericit al națiunii române.

Implinindu-ne dară și astăzi după cuviință datoria față de această serbătoare scolară, după ce am ridicat glasurile noastre debile către Atotputintele implorându-i darul și binecuvântarea de sus asupra acestor aședăminte de cultură națională; permite-ți-mi tocmai în interesul culturii naționale, a Ve atrage pe câteva momente atențiunea asupra unei teme, care stă în strinsă legătură cu ținta, ce o urmărim prin scoalele noastre, bă este scopul principal al instrucțiunii adeverate — permite-ți-mi a vorbi câteva cuvinte: despre „Crescerea națională.“

I

Luându-mi „Crescerea națională“ de temă a discursului meu de astăzi, am purces din acea firmă convicțiune, că pertractarea acestei teme și respective chiarificarea noastră asupra întrebării, că cum trebuie să fie crescerea națională, este astăzi mai mult ca ori și când imperativă, este o cestiune esențială de a fi seau a nu fi.

Deacă aruncăm o privire asupra stării sociale și politice a Românilor din toate țerile locuite de ei, ni se infățișează unele aparițiuni, care nu sunt imbucurătoare. Și totuși această icoană trebuie să o privim de aproape, căci este datoriă imperativă a fiăcărui om cugetător, ca precum stimeadă și aprețieadă cu eutusias calitățile cele bune și virtuțile ce le posede națiunea de care aparține, așa trebuie să caute și să revelede cu curaj și abnegațiune ranele de care suferă națiunea sa și aflându-le să indice, ca un medic iscusit, mijloacele de vindecare.

În cât pentru viața socială, înțeleg viața socială a tuturor Românilor, în Bucuresci ca și în Pesta, în Brașov ca și în Cernăuți, trebuie să constatăm că în aceasta pe lângă multe bune, care le am imprumutat dela națiunile, cu care am venit în atingere, s'au strecurat și unele elemente străine periculoase ființei noastre naționale. Dintre acestea nu voiu atinge altele decât acea mania, de a ne folosi în cercurile mai alese în conversațiune de limbi străine, aci de cea germăna, dincolo de cea francesă și cară în altă parte de cea magiară. Acest obicei rău își are urmările sale stricăcioase imediate și mediate; imediate căci se influințiadă limba maternă și se inpestrițiadă așa încât bucuresceanul ride de ungerian, când îl aude vorbind romănesce și viceversa, și mediate, căci dela cei mari învață copiii a desprețui limba maicii lor. Bă, la noi a ajuns lucrul acolo, că părinții, care vor să dea fiilor lor o crescere mai distinsă! îngrijesc a înveța pe acestia mai ânteiu

o limbă seau două străine, până ce acestia nu sciu să esprime nici numele de părinte in limba lor propriă. Atari părinți înțelepți resoneadă așa: limba străină să o învețe, căci a sa propriă o poate învăța și mai târziu; fără a cugeta, că mintea să desvoaltă deodată cu vorbirea și că nu ușor poate săși întipărească copilul două espreșiuni pentru una și aceiași cugetare. Pe atari oameni i-ăși indrepta săși ea un exemplu dela națiunile culte seau, ca să nu meargă departe, dela Magiari.

Eară cea ce privesce starea noastră politică, aceasta este destul de critică; aci amenințați cu desnaționalizare, dincolo pusi in tot momentul in poziție, de a periclita esistența politică independentă. Scurt poziția de astăzi este mai periculoasă, ca mai înainte, când atențiunea lumii europene nu era ațintită asupra noastră. Pe când între anii 1840—55 bărbații nostri literați se luptau pentru ca să ne câstige un prestigiu, noi cei de astăzi trebuie să ne luptăm o luptă cu mult mai grea pentru ca să ne păstrăm ființa noastră națională. Generațiunile viitoare trebuie să fie inarmate cu tot aparatul scientific, cu toată firmitatea caracterului național, pentru ca să depărteze dela națiune ori ce pericol.

Indicarea acestor motive sper că rectifică de ajuns tem'a, ce ne ocupă astăzi „Despre Crescerea națională.“ Trecend la această temă, să căutăm mai înainte definițiunea noțiunei „crescere.“ Crescere seau educațiune, in opozițiune cu desvoltarea naturală, este inriurirea conesciă a oamenilor culți și majoreni asupra copiilor încă neculți și minoreni, inriurire cu scop de a aduce pe acestia acolo, ca să se desvolte de ei inșiși mai departe și să și ajungă destinațiunea lor individuală și națională. Seau după cum dice filosoful I. I. Rousseau educațiune este tot ce contribue, ca copilul nevêrstnic să devină o ființă liberă și independentă. După această definițiune, care este recunoscută de toți filosofii, copilul devine aceia ce face din el educațiunea seau inriurirea oamenilor din prejurul său, eară influințarea aceasta asupra spiritului și inimei copilului incede de bună-seamă de-odată cu viața acestuia. De aceia nu incăpe indoială, că deacă crescerea este națională și copilul va deveni naționalist, eară deacă crescerea este străină și copilul se va instraina de națiunea sa. De aceia nu nascerea face pe copilul român, ci crescerea.

S'a dis, că educațiunea este inriurea copilului prin oamenii cel impresoară. De aceia vine întrebarea, că intru cât sunt crescătorii proprii seau pedagogii responsabili de rezultatul creșterii lor?

La această întrebare putem răspunde: în vîrsta cea mai frageată a copilului, până când acesta este cu totul dependent trupește și sufletește de cei mari din prejurul său, ar fi poate cu puțință pe lângă cea mai mare îngrijire a depărta dela copil or ce influință străină, care nu se potrivește cu principiile și tendința educației și s'ar putea câștiga pe drumul acesta un product curat al activității educative în sens propriu. Mai târziu însă este mai cu neputință a isola pe copil de acele influințe și chiar pedagogul cel mai precaut și mai sistematic trebuie să recunoască, că împreună cu el contribuie la creșterea elevului său lumea și viața, în cât copilul vine în atingere cu aceasta. Urmarea necesară de aci este, că precum pedagogul chiar și cel mai iscusit nu poate să stea bun pentru măsurile sale pedagogice față cu copilul cel mai talentat, așa nu este în stare a distinge anume, care rezultate poate cu drept cuvînt să le atribuie activității sale proprii premeditate și ce trebuie să pună în socoteala dispozițiilor naturale ale copilului și influinței lumii esterne.

Deducerea din cele șise este, că educațiunea copiilor o face mai înteu famili'a, după aceea școala și apoi lumea. Dară afară de toată înșoala este, că basa la educațiune o face familia. Întipărirea, ce le primese copilul în familiă, sunt cele mai puternice și mai duravere, fiindcă se fac în primii ani ai copilăriei. Să privim dară puțin în viața familiară și anume în cea a orășanului și în speciă a românilor din capitale și din orășelele cele mai mari, căci dela societatea de mijloc și mai înaltă se predinde regenerarea națiunii. Aci pe lângă relele atinse mai sus întimpinăm alte defecte pedagogice. Viața familiară a devenit sarbedă; o nisuință stricăcioasă, de a ținea societăți a luat dimensiuni înșpămîntătoare. Oamenii caută mai mult a se distrage, copii rămîn părășiți. Părinții caută să și înlesnească cât se poate creșterea copiilor încredințându-i pe mîni străine. Aci ocupă locul mamei doica, după aceea bona și apoi guvernanta. Eară când vine timpul ca simțul intern al copilului să caute a cunoaște obiectele esterne se trîmite în grădina de copii (Kindergarten), seau la școală. Copii cresc și învață a umbla după plăceri și petreceri și pentru ca domnișorii și domnișoarele să scie a se purta după etichetă când e soirée în casă, se trîmit cu 12—14 ani la maestrul de dans. Urmarea e că copii devin fantasti.

O altă cauză a creșterii rele este, că unii părinți pe lângă cea mai mare bună voință nu au ideică chiară despre datoriele și

meșteșugul educațiunei. La mulți le lipsește stăpânirea de sine. Și totuși părinții, deacă au serioșitatea și buna voință necesară pot să și însușească in grad mare tactul pedagogic, deacă dau insemnătate și lucrului celui mai neiușemat in viața copilărească.

Trecând la al doilea factor al educațiunei, adecă la școală (căci pe al treilea i. e. lumea din afară, nu 'l putem considera aci) trebuie să constatăm cu durere, că o parte mare a învățătorilor nostri nu au deplină cunoștință despre inalta lor misiune, o parte mare nu au cunoștință despre aceia, că prin învățământ se țintese educațiune și că prin urmare trebuie să instruede educând. Spre delăturarea reului acestuia este de ne-apărată trebuință înființarea de institute pedagogice corespunzătoare spiritului timpului și trebuințelor naționale.

III.

După ce am arătat partea negativă in educațiunea noastră națională, să luăm acuma calea opusă i. e. să căutăm ce trebuie să facem, pentru ca să realizăm cât se poate idealul educațiunei naționale. Cu privire la viața familiară este de cel mai mare interes pentru dezvoltarea națională, ca părinții să se ocupe inșiși cât se poate mai mult cu crescerea copiilor lor, și cu deosebire să se străduască a înveța pe copii mai înainte limba maternă; eară in cât pentru învățători este de dorit ca acestia să intre in funcțiunea lor cu cunoștință deplină despre greua și inalta lor misiune, cu un caracter firm și cu o pregătire corespunzătoare.

Ar fi mai departe de dorit, ca învățătorii să stea in continuă înțelegere cu părinții copiilor incredințați lor spre crescere și instruire. In privința aceasta se opun însă dificultăți: căci o mare parte a părinților nu doresce să aibă nici o comunicațiune cu învățătorul, seau din sumețiă seau din nepăsare seau din nesciință. Și totuși învățătorul il suplinesce in școală și trebuie să lucre împreună cu el la problema cea mai înaltă și mai sublimă, la cultura individului și a națiunei. Deacă luăm in considerare și al treilea factor, care produce educațiunea, adecă lumea din afară, trebuie să ne întrebăm, că oare in care orașe se pot înființa cu mai bun succes pentru educațiune școli, se înțelege secundare și superioare, de oare-ce școli elementare trebuie susținute in toate comunele? La această întrebare se grăbesc unii a răspunde, că in orașele mari, de oarece aci are copilul ocașiune a cerceta concerte teatre, prelegeri, musee etc., care de multe-ori au o influință de-

ciđetoare asupra copilului, fiindcă aci scolarul mai în etate își câștigă vrënd nevrënd un „savoir vivre.“ Ansë în contra acestora se susține și cu toată dreptatea, că „savoir vivre“ încă nu aduce totdeauna binecuvëntare; că cercetarea prea deasă a teatrelor e stricăciosă și ce este mai principal, că lucrul din afară nu poate să se măsure nici odată cu o cultură estetică, care se câștigă și se desvoaltă cu incetul, căci rădăcinele acestia đac adënc în internul omului și nu se pot octroi. În contra orașelor mici se obiectează, că în aceștea tinerii studioși rămân necioplți, naivi și dedați a se ocupa de lucruri mici. De aceia se poate đice în genere, că și în privința pedagogică un oraș mijlociu cu năravuri și obiceiuri nestricate este locul cel mai apt pentru institute secundare și superioare.

După aceste considerațiuni generale asupra celor trei factori ai educațiunei să revenim special la școală și să vedem anume aci prin ce se efeptuesce mai vërtos educațiunea națională? Fundamentul educațiunei naționale sunt: 1) iubirea de patriă, 2) iubirea a tot ce e național, a limbei și a năravurilor, 3) iubirea cătră întregitatea națională manifestată prin pietatea cătră persoanele mari naționale.

Este fapt, care nu se poate nega, că iubirea de patriă a început a scădea. Mijloacele de comunicațiune, despre care mai nainte nici nu visau oamenii, au apropiat punctele cele mai depărtate ale pământului; astăzi nu mai cunosc oamenii nici o distanță, nici o străinătate. În contra acestei direcțiuni cosmopolitice trebuie să descepte școala iubirea de patriă. Și cum? Prin aceia că desceaptă în copil simțul dormitând pentru frumșeța părților locuite de români, îl face cunoscut cu tradițiunea, cu istoria și cu poesia poporului său.

Strins legată cu iubirea de patriă este iubirea și stimarea a tot ce e național, ce e proprietate a unui popor. De aceasta se ține caracterul român limba — unicul mijloc de unitate astăzi — îmbrăcamintea, locuința, viața familiară, tradițiunile populare, cântecile naționale etc. Cultivându-se acestea în copil, trebuie să se înrădăcinește în el iubirea cătră națiunea sa. Între obiectele de învețământ geografic și istoria au mai mare influință asupra creșterii naționale. Partea cea mai bună, ce o oferă omului Istoria, este entuziasmul, đice Göthe.

Aceste dişe asupra creşterii naţionale vin a incheia discursul meu acesta cu acea ferbinte dorinţă, ca scoalele noastre, care au chiâmarea ca să îndeplinească creşterea naţională a junimei studioase, nunumai să se susţină în întregitatea lor şi să înflorească mulţi ani, ci să se desvolte şi mai departe. Doresc că însufleţirea, ce a cuprins inima reposatului mare Archiereu Andreiu la punerea petrei fundamentale a edificiului acestuia, şi care a încălzit şi inimile Românilor braşoveni să fie pururea durătoare. Asemenea însufleţire doresc şi cred, că are pentru esistenţa şi înflorirea institutelor noastre de creştere şi învăţământ naţional confesional şi autorităţile noastre scolare de astăzi. Insufleţit în fine trebuie să fie pentru institutele naţionale de creştere toţi Români din toate părţile, căci numai aşa vor prospera, cea ce dorim cu toţi din adâncul inimei.

II.

Sciri scolare.

Pentru orientare.

a) Scolele centrale române gr. or. din Braşov înfiinţate şi întreţinute de comuna bisericească a St. Nicolae din Scheiu şi de comuna română bisericească din cetatea Braşovului, se compun astăzi din următoarele institute singuraticice:

A. Gimnasiu complet de 8 clase;

B. Scoala reală inferioară de 3 clase;

C. Scoala comercială secundară de 3 clase;

D. Scoala primară (normală) de băieţi cu 4 clase ord. şi 2 paralele — şi

Scoala primară de fete cu 5 clase.

Pe lângă acestea mai există: Scoala de repetiţiune pentru copii şi copilele de 13—15 ani şi Scoala pentru învăţării meseriaşi.

b) În privinţa scoalei reale sunt de lipsă a se cunoaşte următoarele împrejurări:

Această scoală s'a deschis în anul 1869 de odată cu scoala comercială secundară şi s'a întocmit ca Scoală reală inferioară cu 3 clase după cele mai bune modele din Austro-Ungaria şi din Germania. În această organizaţiune a funcţionat ea până la finea anului scol. 187 $\frac{1}{2}$. În decursul acestui timp corpul profesoral şi autorităţile scolare administrative au venit la acea cunoştinţă, că contopirea scoalei reale inferioare cu gimnasiul inferior într'un gimnasiu real inferior este mai corespunzătoare şi trebuinţelor locale şi recerinţelor actuale. Căci:

1) Pecând pentru gimnasiul inferior s'a arătat necesitatea, de a se da o mai mare însemnătate ştiinţelor reale şi anume desemnului şi Istoriei naturale, Geografiei şi Chimiei, sa constatat, că şi realiştilor le este de lipsă studiul limbii latine ca al unui element principal pentru cultura formală. De aceea se şi învaţă această limbă în cele mai multe scoale reale din Austria şi din Germania. Cu cât mai tare va fi dară ea de lipsă pentru şcolarii realişti români?

2) Bărbaţii de scoală au venit la acea recunoaştere, că dezvoltarea spirituală a tinerimei, cel puţin la început, să fie mai omogenă, de aceea s'a şi întocmit în ţerile amintite planul de învăţă-

mânt al gimnasiilor inferioare mai de opotrivă cu acela al scoalelor reale inferioare. Eară ca să se satisfacă tuturor cerințelor ulterioare s'a plănit in multe locuri, ca gimnasiul real inferior de 4 clase, să se bifurceze mai departe in gimnasiu superior și in scoală reală superioră sau in altă scoală superioră specială.

Din aceste motive, precum și din oare-care considerațiuni locale speciale s'a decis la inceputul anului scol. 187⁵/₆, ca gimnasiul inferior și scoala reală inferioară să se întrunească in gimnasiu real inferior de 4 clase cu atât mai vĕrtos, căci și altfel scoala reală ar fi trebuit să se ridice la 4 clase. Această intrunire ănsă are să se opereze cu incetul. De aceia in a. sc. 187⁵/₆ s'a urmat numai cu cl. I. reală și cu cl. I. gimn., un plan de învățământ uniform, instruindu-se ănsă scolarii din aceste clase in despărțeminte separate. In anul următor, adecă in 187⁶/₇ s'a urmat astfel cu cl. II. gimn. și cu cl. II. reală; eară pentru anul scol. 187⁷/₈ s'a proiectat ca primele trei clase gimnasiale și reale să urmeze acelaș plan de învățământ, avĕnd a se face numai despărțeminte in acele clase gimnasiale-reale, in care numărul scolarilor ar trece peste 40. In modul acesta cu anul scol. 187⁸/₉ gimnasiul nostru real inferior de 4 clase va fi complet. Un atare gimnasiu real are misiunea, ca pe deoparte să dea scolari, care incheindu-și studiile și intrănd in viața practică să fie pentru aceasta mai corespundĕtor pregătiți, eară pe de altă parte să pregătească pe tineri pentru continuarea studiilor fie in gimnasiul superior, fie in scoala secundară comercială. Din gimnasiul superior vor putea trece tinerii după depunerea examenului de maturitate atât la Universități, cât și la Politehnică, și anume la aceasta din urmă, fără vre-o greutate, de oarece pe lângă desemn s'a pus in planul de învățământ pentru ultimele două clase ale gimnasiului nostru superior și studiul geometriei descriptive.

Aceste premise observăm cu privire la planul de învățământ, care se publică in programa de față, că in clasa I. și II. reală s'a urmat acelaș plan, ca și in cl. I. și II. gimnasială, numai că scolarii s'au instruit in despărțăminte deosebite. De aceia când vom veni la scoala reală in privința planului de învățământ vom avisa la cl. I. și II. gimnasială și vom espune anume numai planul de învățământ al cl. III. reale, care a esistat de sine.

Planul de învățământ.

A. Gimnasiul.

1) Studiile obligate:

IN CLASA I.

28 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: **Pant. Dima.**

Religiunea. 2 ore: Catechismul bogat, incheiătura I—XII.
B. Baiulescu.

Latina. 6 ore: Partea formară regulată după gramatica lui I. C. Tacit. S'au eserciat formele prin traduceri din latina în română și cu deosebire din română în latina din amintita gramatică. În semestrul II. la 8 zile o compozițiune. **Pant. Dima.**

Romăna. 2 ore: Propozițiunea simplă pură și simplă amplificată. S'au citit și analizat mai multe capete alese din lecturarii români de G. I. Muntean. S'au reproduș fabule și istorioare narate mai întâiu de profesor și din când în când s'a scris în clasă dictando. **Pant. Dima.**

Magiara. 2 ore: Literile și împărțirea lor, ortografia, substantivul, declinațiunea, regulile despre formarea acusat. sing. și nom. plur. posesivul; adjectivul și compararea lui, numeralul; deprindere continuă în cetire. Manualul de O. Baritiu.

Art. Feneșean.

Germăna, 2 ore: Partea formară regulată în paralelă cu limba latină, eserciată prin traduceri din germăna în română și cu deosebire din română în germăna. Din când în când dictando în școală și la 2 săptămâni o compozițiune. Manuale: gramatica lui Sava Popovici și Crestomatia lui G. E. Nicetor.

Pant. Dima.

Geografia. 2 ore: Cunoștințe preliminare din Geografia matematică; descrierea suprafeței pământului; însușirile fizice ale globului terestru în genere și ale conținutelor în specie; cunoștințe generale din Geografia politică ca ajutor pentru studiul Istoriei. Manualul lui Bellinger tradus românesc de G. I. Muntean, folosirea globului, chartelor de pământ și a atlantelor manuale.

I. C. Tacit.

Aritmetica. 3 ore: Cele patru operațiuni cu numeri întregi și decimali, nenumiți și numiți; divisibilitatea numerilor, aflarea măsurii comune și a multiplului comun; măsurile metrice. Manualul Moçnik.

L. Nastasi.

Geometria și desemnul linear. 5 ore: Puncte, linii, unghiuri, triunghiuri, patru-unghiuri și poligoane. Desemnarea formelor mai simple după Roller și Herdtle. **Ios. Maxim.**

Istoria naturală. 2 ore: Sem. I. zoologia mamiferelor și a păsărilor; sem. II. zoologia reptitelor, pestilor, aneloaselor și molustelor; după manuscris propriu. Ip. Ilasievici.

Caligrafia. 1 oră: Scrierea curentă latină și germană.

I. Dobreanu.

Cântări. 1 oră: Cunoașterea notelor în cheia violinei, valoarea notelor, cântece după auz și exerciții după note dela primă până la quintă (exclus). G. Dima.

IN CLASA II.

29 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: I. Popea.

Religiunea. 2 ore: Catechismul bogat s'a continuat până la fine. Ios. Fericean.

Latina. 6 ore: Repetirea formelor regulate, anomaliile în declinațiune, gen și conjugățiune; adverbele, prepozițiunile și conjuncțiunile, părțile mai însemnate din sintacsă, cu exerciții practice după gramatica lui I. C. Tacit p. II. Memorisarea vocabulelor; la 14 zile un pens acasă și o compozițiune în școală.

I. Popea.

Romăna. 2 ore: Propozițiunile simple amplificate, contrase, propozițiunile compuse prin coordinațiune și subordinațiune; propozițiuni eliptice exercitate prin citirea unor capete alese din lecturarea română de G. I. Muntean. Exerciții la tabelă; la 14 zile un pens și o compozițiune în școală.

I. Popea.

Magiara. 2 ore: Repetirea celor percurse în cl. I., adjectivul numerar și pronumele; conjugarea verbelor active, pasive și neutre. Deprindere continuă în citire. În fiecare lună 2 compozițiuni și 1 pens.

Art. Feneșean.

Germană. 2 ore: Verbele neregulate, adverbele, prepozițiunile și conjuncțiunile. Traduceri din germană în română din Chrestomathia lui G. E. Nicefor și din română în germană după dictat propriu. Exerciții la tabelă. Recitațiuni. La 14 zile un pens și o compozițiune.

I. Popea.

Geografia și Istoria. 4 ore: Geografia Asiei, Africii și Europei sudice 1 oră pe săptămână.

Istoria antică până la 476 d. Cr. după manualul de Dr. N. Pop. Folosirea cartelor istorice ale lui Kiepert. 3 ore.

I. C. Tacit.

Aritmetica. 3 ore: Frângerile comune, potențe și rădăcini, raporturi, proporțiuni, regula de trei, calculul procentelor și al intereselor, calculul discountului și al termenului mijlociu, calculul catenar și calculul asociațiunei. Manualul lui Moenik.

Ip. Ilasievici.

Geometria și desemnul geometric. 2 ore: din Planimetriă: congruența triunghiurilor, principiul lui Pitagora, triunghiurile similabile, suprafața poligoanelor, periferia și suprafața cercului. Construcțiuni geometrice: linii normale (perpendiculare)

și paralele: triunghiuri, patru-unghiuri etc. poligoane regulate, e-
lipsă, parabolă. Ios. Maxim.

Istoria naturală. 2 ore: In sem. I. după manuscrispt
propriu Elemente de Abiologiă, in Sem. II.: Elemente de Bota-
nică după manualul de Dr. E. Loew. cursul I. Ip. Ilasievici.

Desemnul liber. 2 ore: deprinderi pregătitoare la desem-
nuri de ornamentică. G. Vlădărean.

Caligrafia. 1 oră: Scrierea curentă latină și germăna.
I. Dobrean.

Cântări 1 oră: Repetiția materialului din cl. I.; despre
„punctul după notă,” despre cruce, semnul b și semnul disolvării,
despre scară și special despre scara din C. și G. dur. cântece
după auz și exerciții după note in cuprins de 6 tonuri.

G. Dima.

IN CLASA III.

28 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: Dr. I. Lăpădat.

Religiunea. 2 ore: din Mărturisirea ortodoxă, partea I.
Ios. Fericean.

Latina 6 ore: după gramatica lui Bădilescu repetiția for-
melor și a regulilor sintactice învățate in cl. II.; usul casurilor,
intrebuințarea adjectivelor și pronomelor, usul conjuncțiilor mai
insemnate cu exemple compuse de scolari sub conducerea profe-
sorului; lectură din Cornelius Nepos: Conon de regibus și Han-
nibal. 3 compozițiuni și 1 pens pe lună. Preparațiune la autor.

Dr. I. Lăpădat.

Romăna. 3 ore: Propozițiunea compusă in toate modurile.
Lectură impreunată cu analiză gramaticală din lectorarul lui G.
I. Muntean. Memorisarea și recitarea unor bucăți alese din lectorar.

Dr. I. Lăpădat.

Elina. 4 ore: după gramatica lui R. Kühner partea formară
până la verbele in μ ; traducerea esemplerelor din gramatică. In
sem. II. la 14 zile un pens.

Dr. V. Glodariu.

Magiara. 2 ore: sem. I. repetiție; verbele neregulate, cele
impersonale și defective; postpozițiile. Sem. II. Postpozițiile duple;
adverbele, conjuncțiunile și interjecțiile. In fiecare lună 2 compo-
ziții și 1 pens.

Art. Feneșean.

Germăna. 2 ore: Sintacsa propozițiunei simple amplificate.
Traduceri din germăna in romăna din „Lebensbilder“ tom. III. și
din lectorarul lui G. I. Muntean in germana.

I. Scurtu.

Geografia și Istoria. Geografia Europei medii și nor-
dice, cu deosebire Geografia Austro-Ungarici. 1 oră. St. Iosif.

Istoria evului mediu și din Istoria nouă: invențiunile și des-
coperirile, reformațiunea in biserica apuseana; Carol V. 3 ore.

St. Iosif.

Matematica. 3 ore. Algebra: despre numerii algebraici

in genere; cele 4 operațiuni fundamentale cu numerii algebraici. Potențele. Ridicarea la cuadrat și la cub; scoaterea rădăcinii cuadrăte și cubice. 2 ore. Manual Mocnik. L. Nastasi.

Geometria. 1 oră după Mocnik. Calculul periferiei și suprafeței figurelor plane dreptliniare, străformarea și împărțirea acestor figuri, similitatea lor; principiul lui Pythagoras.

L. Nastasi.

Fisica. 3 ore: Proprietățile generale ale corpurilor, teoria principalilor agenți fisici; principiile mecanice, legile căderii libere; căldura și lumina; teoria celor mai simple instrumente optice.

Dr. I. Bozocca.

Desemnul liber. 2 ore: Desemnare de flori, ornamente și figuri de oameni și de animale.

G. Vlădărean.

IN CLASA IV.

33 ore pe săptămână. Profesor de clasă: L. Nastasi.

Religiunea. 2 ore: Din Mărturisirea ortodoxă, partea II' Ios. Fericean.

Latina. 6 ore: Din sintacsă usul timpurilor și al modurilor după gramatica lui Kühner. Prosodia și metrica. Traduceri din cartea lui Schultze. Lectură: Caesar de bello gallico lib. I. II. Ovidii Tristia I. v. 1—80. La 14 zile 1 pens acasă și o compozițiune în școală. Preparațiune la autor. St. Iosif.

Romăna. 3 ore: Sintacsă limbii române; din stilistică: atestate, cuitanții, plenipotențe, cesiuni, reverse etc. epistole. Bucăți cetite din lecturărul lui G. I. Muntean s'au memorisat și recitat. La 14 zile 1 pens.

Dr. I. Lăpădat.

Elina. 4 ore: După gramatica lui R. Kühner întregirea flecsiunii neregulate, verbele în μ ; momentele principale din sintacsă intrucât aceasta diferese de cea latină. Esercții de traducere din manual și esemple formate de școlari sub conducerea profesorului. În fiecare lună 1 pens.

Dr. V. Glodariu.

Magiara. 2 ore: După manualul lui Töpler articolul „az“ conjugarea verbelor „vár, ver, küld“ în toate formele, declinarea numelor cu și fără atribut, comparațiunea, numerale și posesiunea. Traducerea esemplelor referitoare la forme. Deprindere continuă în cetire și pronunțare.

Ios. Fericean.

Germăna. 3 ore: Din sintacsă despre moduri și timpuri propozițiunea compusă și speciile ei; topica dreaptă și inversă. Traducere în romăna din Lebensbilder IV., și în germăna din cartea de lectură a lui I. Popescu. În fiecare lună 1 pens acasă și 1 compozițiune în școală.

Dr. V. Glodariu.

Geografia și Istoria. 4 ore: Repetițiunea Geografiei generale și Geografia specială a Ungariei 1 oră.

Istoria evului nou și Istoria specială a Austro-Ungariei. 3 ore.

Dr. I. Lăpădat.

Matematica. 4 ore. Aritmetică după Mocnik: raporturi compuse, regula de trei compusă, calculul intereselor simplu și compus, calculul termenului, regula asociațiunii și alegațiunii, calculul catenar și ecuațiunile de gradul I. cu una și cu mai multe necunoscute. 2 ore.

Geometria după Mocnik: Despre cerc, figuri înscrise și circumscrise cercului, aflarea suprafeței și periferiei cercului; despre elipsă și parabolă. Stereometria. 2 ore. L. Nastasi.

Fizica și Chimia. 3 ore. Sem. I. Mecanica, magnetismul, electricitatea, optica după Schabus. Sem. II. introducere în Chimia elementară, teoria atomistică, metaloidele uni-bi-tri și patru-valente. Alcaliele, după manuscript propriu. Iul. Filipescu.

Desemnul liber. 2 ore: Continuarea deprinderilor începute în cl. III. G. Vlădărean.

IN CLASA V.

30 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: I. C. Tacit.

Religiunea. 2 ore: Istoria bisericească partea I. după cartea scol. de Andreiu Baron Șaguna. Ios. Fericean.

Latina. 6 ore: Repetiția partidelor mai grele din sintaxă după Bădilescu. 1 oră. Lectură: Ovidii Metam. lib. I. v. 1—438 lib. VII. v. 490—865, lib. VIII. v. 260—545 lib. IX. v. 85—193. Livius lib. XXI.; din Suple s'au tradus în latina 30 §§. Preparațiune la traduceri. La 14 zile un pens, la 4 săptămâni 1 compozițiune. I. C. Tacit.

Romăna. 3 ore: lectura unor capete alese din diferiți scriitori români, memorisarea și declamarea câtorva poezii; regulile stilului; dispozițiuni și espozițiuni. La 14 zile un pens.

I. Popea.

Elina. 4 ore: lectură din Xenofon: Anabasis lib. III.; Homeri Ilias III. 3 ore. Sintaxa limbei eline după gramatica lui Deter; dialectul homeric 1 oră. În 4 săptămâni 1 pens.

I. C. Tacit.

Magiara. 2 ore: După Töpler repetiția verbelor neregulate, impersonale și defective. Postpozițiile, adverbele, conjuncțiunile și interjecțiunile. Formarea substantivelor, adjectivelor și verbelor. Aplicarea regulilor la traducerea esempler respective; exerciții practice. În 4 săptămâni 2 comp. și 1 pens. Art. Feneșean.

Germăna. 3 ore: Traduceri din „Berthelt's Lebensbilder IV.,” exerciții cu privire la regulile sintactice. În fiecare lună 1 pens și 1 comp. Dr. N. Pop.

Geografia și Istoria. 3 ore: După manualul lui Pütz prelucrat rom. de Dr. Meșotă Istoria antică până la moartea lui Iulius Caesar în legătură cu Geografia vechiă I. C. Tacit.

Matematica. 4 ore: După Mocnik. Aritmetica și Algebra: cele 4 operațiuni cu numeri absoluți și algebraici întregi, divisi-

bilitatea numerilor, frângerile comune, decimale și catenare, raporturi și proporțiuni și aplicarea lor la regula de trei. 2 ore.

Geometria: Planimetria în toată estinderea sa. 2 ore.

L. Nastasi.

Istoria naturală. 3 ore: Sem. I. după manuscript propriu. Mineralogia cu noțiuni geognostice: Sem. II. după manualul lui Dr. E. Loew cursul II. III. Botanica. Ip. Ilasievici.

IN CLASA VI.

29 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: Dr. N. Pop.

Religiunea. 2 ore: Istoria bisericească partea II. după manualul de Andreiu Baron Șaguna. Ios. Fericean.

Latina. 6 ore: repetiția sintaxei. 1 oră. Lectură, Tit. Livii lib. XXI. Ciceronis oratio I. II. in Catilinam; Iulii Caesaris de bello civili lib. I. din Süpfle s'au tradus în latina 32 numeri 5 ore. În toată luna o compozițiune în școală și la 14 zile un pens. D. Almășean.

Romăna. 3 ore: Lectura unor capete alese din diferiți scriitori români, memorisarea și declamarea câtorva poezii. 1 oră. Din stilistică: descrieri instructive și frumoase, narațiunea și felurile ei, pertractări mai ușoare, figuri retorice. Dispozițiuni și esposițiuni. La 14 zile un pens. I. Popea.

Elina. 4 ore: regulile sintactice cu exerciții corespunzătoare 1 oră. Lectură: Homeri Ilias lib. XVI, XX. și XXIV. Herodoti lib. IV. Acasă preparațiune. Pe lună un pens. Dr. I. Lăpădat.

Magiara. 2 ore: După Töpler partea a doua a gramaticii formare. Ios. Fericean.

Germăna. 3 ore: traduceri din „Berthelt's Lebensbilder IV.“ exerciții cu privire la regulile sintactice. În fiecare lună 1 pens și 1 compos. Dr. N. Pop.

Geografia și Istoria. 3 ore: După Pütz prelucrat rom. de Dr. Meșotă: evul vechiu dela resbelele punice incoace; evul mediu până pe timpul cruciatelor. Dr. N. Pop.

Matematica. 4 ore: Algebra: potențe rădăcini, logaritmi, ecuațiuni de gradul I. cu una și cu mai multe necunoscute. 2 ore.

Geometria. 2 ore: Stereometria și o parte din Trigonometria plană. Pant. Dima.

Istoria naturală. 2 ore: În Sem. I. și II. zoologia după manualul lui D. Brandza. Ip. Ilasievici.

IN CLASA VII.

31 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: D. Almășean.

Religiunea. 2 ore: Dreptul canonic după manualul de Andreiu Baron Șaguna. Ios. Fericean.

Latina. 5 ore: Repetiția sintaxei cu exerciții corespunzătoare.

toare 1 oră. Lectură: Ciceronis oratio pro S. Roscio Amerino; Vergilii Aen. lib. II. din Sűpfe s'au tradus in latina 30 numeri Pe toată luna 1 compos. in scoală și la 14 ȃile 1 pens acasă.

D. Almășean.

Romăna. 3 ore: Retorica romănă; teoria poesiei in genere și a poesiei dramatice in specie; roman, novelă, basnă, epigram etc. Lectură: piese alese din poeții romăni; cele mai bune drame romăne, o parte din comediele lui V. Alesandri; din episodile epice ale acestuia. Espunere liberă după text a dramei lui Schiller „Jungfrau von Orleans“ și I. act din Kabale u. Liebe. La 14 ȃile o declamațiune din poesiele citite și analizate. La 3 septemăni o lucrare script. St. Iosif.

Elina. 4 ore: S'a repetit sintacsa după manualul lui I. Caragiani. Lectură: Homerii Odyss. lib. VII. VIII. IX. Demosthenis oratio de corona. La 4 septemăni 1 compos. Dr. V. Glodariu.

Magiara. 2 ore: După Ballagi sintacsa l. magiare, topica propozițiunilor; exerciții scripturistice; pe lună un pens și o compos. S'au cetit, analizat și tradus piese alese din cartea de lectură a lui Szvorényi și din lecturarul lui G. I. Muntean.

D. Almășean.

Germăna. 2 ore: traduceri din lecturarul de Kehrein; din Schiller's Maria Stuart; din romăna in germăna după dictat; declamațiuni, exerciții cu privire la sintacsă. La 14 ȃile un pens.

I. Popea.

Goografia și Istoria. 4 ore: Geografia: 1 oră: cunoscințe generale de cosmografiă, de geografia fisică, conținutele cu țerile și cu cetățile cele mai insemnate; oceanele cu părțile lor.

Istoria 3 ore: evul meȃiu până la fine și din evul nou până in secolul al XVII.

Dr. N. Pop.

Matematica. 4 ore: Algebra: Ecuatiuni cuadraticе, progresiuni aritmetice și geometrice, interese din interese, combinațiuni, permutățiuni și principiul binomic. 2 ore.

Geometria 2 ore; Trigonometria plană și geometria analitică in plan.

Pant. Dima.

Fisica. 3 ore: Mecanica corpurilor solide, fluide și aeroforme. Magnetismul și o parte din Acustică.

L. Nastasi.

Propaedeutica filosofică. 2 ore: Logica formală după manualul lui Lindner.

Dr. I. Meșota.

IN CLASA VIII.

30 ore pe septemănă.

Religiunea. 2 ore: continuarea dreptului canonic după manualul de Andreiu Baron Șaguna. Ios. Fericean.

Latina. 5 ore: Lectură: Taciti Annales lib. II. Horatii Flacii carm. I. 1, 2, 3, 6, 11, 12, 18, 24. II. 3. III. 16, 24, 25, 30. IV. 3, 8, 12. Satir. lib. I. 1. 9. din Epist. lib. III. o parte; din Sűpfe

tom. II. 16 numeri. In fiecare lună 1 pens și 1 comp. Istoria literaturii latine până la Trajan. Dr. I. Meșota.

Română. 3 ore: Stilistica generală după manualul lui Laas. Istoria literaturii române.

Lectură: dramele lui C. Negruzzi; din comediele lui V. Alesandri; drama lui Göthe „Egmont“ espusă liber după text. Probe literare din diferite epoce ale literaturii române în legătură cu istoria literaturii. La 3 săptămâni 1 pens. St. Iosif.

Eliina. 4 ore: Repetirea părților celor mai grele din sintaxă. Introducerea în drama grecească. Lectură: Sophoclis Antigone; Platonis Protagoras c. 1—44. Estemporalia din Herodotus, Sophocles, Demosthenes și Plato. Istoria literaturii eline până la Aristoteles incl. La 4 săptămâni 1 compoziție. St. Iosif.

Magiara. 2 ore: După Ballagi sintaxa magiară aplicată la bucățile cetite din Szvorényi II. Istoria literaturii magiare până pe timpurile noastre după Toldi Ferencz. În fiecare lună 1 compas. și 1 pens. D. Almășean.

Germana. 2 ore: Traduceri din germăna în romăna și viceversa. Istoria literaturii germăne în prescurtare. La 14 zile 1 pens. Dr. V. Glodariu.

Geografia și Istoria. 4 ore: Geografia specială și statistica statului austro-ungar 1 oră.

Istoria nouă până în zilele noastre. Istoria patriei 3 ore. Dr. N. Pop.

Matematica. 1 oră: Repetirea materialului matematic parcurs în gimnasiul superior. P. Dima.

Fisica. 4 ore: Magnetismul, Electricitatea, Acustica și Optica după manuscript propriu. L. Nastasi.

Propaedeutica filosofică. 3 ore: Psicologia empirică după manualul lui Lindner. Dr. I. Meșota.

2) Studii facultative

a) Limba franceză este studiu facultativ pentru scolarii din cl. II—VIII. gimn. pe când pentru scolarii cl. II. III. reale și cl. I, II, III. comerciale este obligat. Toți scolarii, care au iuvetat această limbă (102 la numer) au fost împărțiți în 6 despărțăminte cu câte 2 ore pe săptămână și s'au instruit de profes. I. Știnghe.

Despărțământul I. După manualul de F. Ahn: Articolul, adjectivul, declinațiunea, pronumele, genitivul partitiv, comparațiunea, verbele auxiliare avoir și être. În sem. II. în fiecare lună 1 pens și 1 compos.

Despărțământul II. După acelaș manual conjugarea verbelor regulate, pronumele personali, verbele neregulate mai usitate. În fiecare lună 1 pens și 1 compos.

Despărțământul III. După acelaș manual: galicismi, coujuncțiuni și propozițiuni comparative: verbele cu mai multe

neregularități, verbele defective; infinitivul, participiul prezente, variațiunea part. perf. in propos. relative, conjunctivul. In fiecare lună 1 pens și 1 compos.

Despărțământul IV. După acelaș manual: diferite exerciții practice. Traducere din *Télémaque*, de Fénélon. In fiecare lună 1 pens și 1 compos.

Despărțământul V. Diferite exerciții, mai cu samă de corespondință comercială. Traducere din *Don Quichotte*, de Florian. In fiecare lună 1 pens și 1 compos.

Despărțământul VI. Exerciții și dictando. Noțiuni din istoria literaturii franceze din timpurile cele mai vechi până la renaștere (secol. XVI. esclus.) In sem. I. s'a tradus din Molière piesa „*les femmes savantes*”; in sem. II. din Voltaire „*Charles XII*“ c. I. II. In fiecare lună 1 pens și 1 compos.

b) Desemnul liber, care in gimnasiul inferior este obligat, s'a împărțășit scolarilor din gimnasiul superior și din scoala comercială intr'un despărțământ cu 2 ore pe septemână ca studiu facultativ de G. Vlădărean.

c) Gimnastica ca obiect liber s'a învățat in trei despărțăminte compuse diu scolarii dela gimnasiu, dela scoala reală și dela scoala comercială, cu câte 2 ore pe septemână de Dr. N. Pop.

d) Cântările. Din toți scolarii dela gimnasiu, dela scoala reală și comercială, afară de cei din cl. I, II, gimn. și reale, s'au format următoarele patru despărțăminte:

Despărț. I. Soprani cu 1 oră pe septemână.

Despărț. II. Alti   "   "   "

Despărț. III. Tenori   "   "   "

Despărț. IV. Bassi   "   "   "

In aceste 4 despărțăminte, in care au fost arangiați scolarii, care au parcurs materialul învățat in cl. I. și II., s'au luat toate scările din modul dur, precum și in principiu cunoasterea modului moale. S'a învățat cunoasterea acoardelor simple (trison), analiza diferitelor mesuri (tacte) și despre ritm.

S'au cântat in fiecare despărț. separat cântece à 1 și 2 voci, și odată pe septemână (in 2 ore) au cântat toate 4 despărț. la un loc cântece à 3 și 4 voci. S'au exercitat atât cântece lumesti cu deosebire românești cât și cântece bisericesti.

Scolarii care au învățat cântări au fost cu totul 133.

3) **Lucrări script. din limba română.**

CLASA V. GIMN.

- 1) Epistolă către un unchiu bogat pentru ajutorarea unei familii nenorocite.
- 2) Epistolă consolătoare către un amic, căruia i a murit tata.
- 3) Idei la inceputul anului scolar — epistolă.
- 4) Descrierea unei excursiuni in Poiana.

- 5) Descrierea tîrgului de toamnă în Braşov.
- 6) Descrierea primăverii.
- 7) Viaţa omului în asemănare cu navigaţiunea, dispoziţie şi esposiţie.
- 8) Europ'a, traducere liberă din „Berthelt's Lebensbilder.“
- 9) În ce chip au să se arăte copii recunoscători către părinţii lor, dispos. şi espos.
- 10) Întrebuintarea înţeleaptă a timpului la tinereţe.

CLASA VI. GIMN.

- 1) Un frate mai mare caută să convingă pe fratele mai mic, că ştiinţa este averea cea mai bună; dispos. şi espos.
- 2) Prin ce virtuţi a strălucit poporul roman?
- 3) Ce au câştigat oamenii prin navigaţiune şi prin negoţul pe mare? dispos. şi espos.
- 4) Pentru ce sunt de preferit călătorii pe jos? dispos. şi espos.
- 5) Causele revoluţiunii franceze.
- 6) Este drept proverbul „Ulula cum lupis, cum quibus esse cupis?“ dispos. şi espos.
- 7) Fraţii Gracchi, tablou istoric
- 8) Mărul nu cade departe de tulpină, dispos. şi espos.

CLASA VII. GIMN.

- 1) Urmările căderii imperiului roman de vest din punct de vedere politic şi moral.
- 2) „Spune-mi cu cine te însoţesti, ca să-ţi spun cine eşti.“
- 3) Celce pentru ţeară nu ştie să moară, — e ca cele paseri, ce în nopte sbor, — şi numai în nopte vîd cu ochii lor. (Chriă).
- 4) Care sunt avantajele vieţii din oraş în comparaţiune cu viaţa dela ţeară?
- 5) Alocuţiunea lui Scipio Aemilianus la ultimul asalt asupra Cartaginei.
- 6) Despre concordia, ce trebuie să existe între comilitonii întruniţi într'o societate de lectură (oratio).
- 7) Un studente provoacă pe colegii săi, să dea ajutor unuia dintre dîcşii, care e lipsit de mijloace, ca să-şi poată continua studiile. (oratio).
- 8) Quidquid agis, prudenter agas et respice finem (dispos).
- 9) Tema de sub Nr. 8 prelucrată.
- 10) Vrei să te cunoşti pe tine, observează pe alţii; vrei să cunoşti pe alţii, contemplează-ţi inima ta.

CLASA VIII. GIMN.

- 1) Alius aër, alius homo.
- 2) Omne nimium nocet.
- 3) Lucrul indulceste viața.
- 4) Acti labores jucundi.
- 5) Caracteristica timpului dintre cele două resboae civile (între Marius și Sulla și între Caesar și Pompejus) din punct de vedere moral-social și politic.
- 6) Cea mai mare fericire este a fi mulțămît cu soartea sa.
- 7) Ești om, aduți aminte de aceasta în tot momentul și conformezăți viața dnpă aceasta (dispos.)
- 8) Espoția temei de sub Nr. 7.
- 9) Pericolele singurătății.
10. Ce 'l indeamnă pe om, ca să se alipească cu atăta tenacitate de pământul patriei (temă de maturitate).

B. Scoala reală.

1) Studiile obligate.

IN CLASA I.

28 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: **Dr. I. Bozocca.**

Studiile întocmai ca în clasa I. gimnasială.

IN CLASA II.

29 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: **Ios. Maxim.**

Studiile întocmai ca în clasa II. gimnasială.

IN CLASA III.

30 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: **Art. Feneșcan.**

Religiunea. 2 ore: Din Mărturisirea ortodocsă despre credință, nădejde și dragoste. **B. Băiulescu.**

România. 3 ore: veți cl. III. gimnasială.

Dr. I. Lăpădat.

Magiara. 2 ore: Verbul în toate formele lui, postpozițiunile, adverbele, conjuncțiunile și interjecțiunile. Formarea substantivelor, adjectivelor și verbelor. Esercții practice. În fiecare lună 3 compos. și 1 pens. **Art. Feneșcan.**

Germăna. 2 ore: Ca în cl. III. gimnasială.

Francea. 2 ore: Veți Despărțământul II. la gimnasiu.

Geografia. 1 oră: Geografia Asiei, Africei și Americii.

I. Scurtu.

Istoria. 3 ore: Istoria evului nou. I. Scurtu.

Aritmetica. 3 ore: Calculul de asociațiune compus, calculul catenar, calculul de alegațiune. Cele patru operațiuni fundamentale cu numeri algebraici; ridicarea la cuadrat și la cub a unui binom, precum și a unui polinom. Teoria despre scoaterea rădăcinei. Dr. I. Bozocea.

Geometria și desemnul geometric. 4 ore: Din steriometriă suprafața și volumul corpurilor. Construcțiuni din Geometria descriptivă: proiecțiunea punctului, liniei și a corpurilor; planuri, trașee și rotațiuni. Ios. Maxim.

Fisica. 3 ore: Mecanica; Hydrostatica; Aërostatica și Electricitatea. Dr. I. Bozocea.

Chemia. 3 ore: Introducere în Chemia elementară, teoria atomistică, metaloidele uni-bi-tri-și patruvalente. Metalele alcalice; alcalimetria, metalele nenobile, aliage și metalele nobile. După scripte proprii. Iul. Filipescu.

Desemnul liber. 2 ore: Desemnare de flori, ornamente și figuri de oameni și de animale. G. Vlădărean.

2) Studii facultative.

a) Limba franceză în cl. II. reală; b) gimnastica în toate clasele; c) cântările în cl. III. reală. Vezi planul de învățământ la studiile facultative dela Gimnasiu.

C. Scoala comercială*).

1) Studiile obligate.

ÎN CLASA I.

29 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: Ip. Hasiievici.

Religiunea. 2 ore: Istoria bisericească partea I. după cartea scolară de Andreiu Baron Șaguna. B. Baiulescu.

---

*) Nota. Scoala comercială este întocmită după Statutul scoalelor comerciale secundare (A közep kereskedelmi iskolák szervezete) emis de Inaltul Ministeriu regiu ung. de culte și de instrucțiune publică în 10 Octomvru 1872, este înzestrată cu dreptul de publicitate prin emisul aceluiaș Ministeriu din 14 Iulie 1874 Nr. 18260. Tinerii, care au sǎvârșit cursul acestei scoli, în sensul emisului ministerial din 2 Marto 1877 Nr. 2013, au favorul de a servi la milițiă 1 an ca voluntari (după § 126 legea din 1869 despre a-pǎrarea țorei), fără a mai fi supuși la vreun examen. În această

Romăna. 2 ore: Sintaxa limbii române. Stilistică: stilul, părțile unei teme, pasiuni, figuri și tropi. Esercîții: inscrișele necesarii în viața practică. Memorizarea și declamarea unor poesii alese. În fiecare lună 2 pense și 2 compos. I. Stinghe.

Magiara. 2 ore: După manualul de O. Baritiu. Scurtă repetiție a gramaticii. Formarea substantivului, adjectivului și verbului. Traduceri din lecturarea lui Szvorényi Iozsef tom. I. Teme libere de un cuprins mai restrins. Art. Feneșean.

Germăna. 2 ore: Sintaxa limbii germăne. Traduceri în romăna din „Lebensbilder“ t. IV.; din romăna în germăna după dictate. Esercîții stilistice. La 14 zile un pens. I. Popea.

Franceza. 2 ore: v. limba franceză la Gimnasiu.

Matematica. 3 ore: Cele 4 operațiuni fundamentale cu numeri algebraici. Divisibilitatea unui polinom printr'un binom de forma $(a \pm b)$; descompunerea unui polinom dat într'un produs de mai mulți binomi de forma $(a \pm b)$. Operațiunile relative la rădăcini. Transformarea unei espreșuni de forma $\sqrt{A \pm \sqrt{B}}$ în altă espreșiune de forma $\sqrt{x} \pm \sqrt{y}$. Transformarea unei espreșuni cu numitor irațional în o altă espreșiune cu numitor rațional. Ecuățiunile determinate de gradul I. cu una sau mai multe necunoscute; ecuățiunile diofantice sau nedeterminate cu una și cu mai multe necunoscute. Dr. I. Bozocea.

Aritmetica comercială. 3 ore: Regula de trei simplă și compusă, calculul asociațiunei, calculul intereseseșelor, calculul catenariu, alogațiune, terminuri. Dr. V. Glodariu.

Istoria universală și comercială. 3 ore: Istoria evului vechiu atât politică cât și comercială. I. Scurtu.

Geografia. 2 ore: Geografia generală matematică, fisică politică și Geografia Austro-Ungariei în specie. I. Scurtu.

Istoria naturală. 4 ore: Sem. I. Mineralogia cu noțiuni geognostice, după manuscrispt propriu; Sem. II. Botanica, după manualul lui Dr. E. Loev., cursul II. III. Ip. Ilasievici.

Cunoscințe comerciale și corespondință. 2 ore: După manualul de Kurtzbauer principiile și afacerile comerciale în genere; despre mărfuri, consignațiune, expedițiune, participațiune și afaceri cambiale în genere; despre efecte, negoțul cu monete. Despre comptabilitate în genere. Numeroase esercîții practice. N. Orgidan.

Caligrafia. 2 ore: Scrierea curentă și fractură.

I. Dobrean.

școală se primesc tineri, care au absolvit gimnasiul inferior sau școala reală inferioară cu succes. După absolvirea clasei III. școlarii sunt supuși la un esamen de maturitate întocmai ca cei din cl. VIII. giunn.

IN CLASA II.

34 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: I. Stinghe.

Religiunea. 2 ore: Istoria bisericească partea II., după cartea scolară de Andreiu Baron Șaguna. B. Baiulescu.

Romăna. 2 ore: Din Stilistică descripțiunea, tabloul, narațiunea, fabula, dialogul, caracterul, portretul, paralela. S'au citit bucăți alese din scriitori români. În fiecare lună 1 pens.

I. Stinghe.

Magiara. 2 oae: Sintacsa limbei magiare; traduceri din lecturarul lui Szvorényi; deprinderi în corespondința comercială de 2 ori pe lună.

Art. Feneșean.

Germăna. 2 ore: Sintacsa limbei germăne; traduceri din germăna în romăna și viceversa. Deprinderi în corespondința germăna. La 14 zile 1 pens.

Iul. Filipescu.

Franceza. 2 ore: v. limba franceză la Gimnasiu.

I. Stinghe.

Matematica. 3 ore: Ecuațiunile cu una și cu mai multe necunoscute de gr. I. și II. Teoria logaritmilor. Progresiuni aritmetice și geometrice. Aplicarea progresiunilor geometrice la calculul compus al intereselor și la calculul amortismentelor și anuităților. — Elemente din geometriă.

Dr. I. Bozocca.

Aritmetica comercială. 3 ore: Operațiuni cu frângeri decimale cu avantajele și prescurtările lor; practica velică; regula de trei simplă și compusă, calculul catenar, calculul intereselor și al speșelor în conto curent, esplicarea numerilor negrii și roșii din contocurent și încheierea acestora.

N. Orghidan.

Istoria universală și comercială. 2 ore: Istoria politică a evului mediu și Istoria comerțului bizantin și arabic.

I. Scurtu.

Geografia 2 ore: Geografia comercială a statelor europene.

I. Scurtu.

Istoria naturală. 2 ore: Zoologia după manualul lui B. Nanian.

Iul. Ilasievici.

Chemia. 3 ore: Repetiția Chemicii anorganice, și organice cu deosebită privire la materiile, care apar mai des în comerț; după scripte proprii.

Iul. Filipescu.

Cunoscințe comerciale și corespondință. 3 ore: Inscrisele comerciale în genere, împărțirea lor; diferitele feluri de scrisori comerciale. Escrșiții practice.

N. Orghidan.

Comptabilitatea. 4 ore: Comptabilitatea simplă; copia scriptură; feluritele înregistrări în condice, esplicarea scontrurilor, estrasul de jurnalizare, jurnalizarea lunară, condica de bilanț, încheierea și aplicarea conturilor de perdere, de bilanț.

N. Orghidan.

Dreptul cambial. 2 ore: originea cambiului, indamentul, valoarea, achitarea, protestul, rescompărarea, regresul, multipli-

carea, dreptul de incusă și procesul cambial, prescripțiunea.
N. Orgidan.

IN CLASA III.

36 ore pe săptămână. Profesor ordinar de clasă: N. G. Orgidan.

Religiunea. 1 oră: Noțiuni principale din dreptul canonic după cartea de Andreiu Baron Șaguna. B. Baiulescu.

Romăna. 1 oră: Noțiuni din istoria literaturii române. S'au citit bucăți alese din scriitori români vechi, mai cu samă din Chrestomatia de T. Cipariu. În fiecare lună 1 pens. I. Stinghe.

Magiara. 3 ore: Traduceri din lecturarea lui Szvorény și din cartea de lectură de G. I. Muntean t. I. Cea mai nouă perioadă din istoria literaturii magiare. Corespondințe în limba magiară de 2 ori pe lună. Art. Feneșean.

Germăna. 2 ore: Traduceri din germăna în romăna și viceversa. Noțiuni din literatura germăna. Corespondințe în limba germăna. Dr. N. Pop.

Franceza. 2 ore: v. limba franceză la Gimnasiu.

I. Stinghe.

Aritmetica comercială. 3 ore: Calculul de mijloc, regula societății simplă și compusă; agiotagiul, calculul la efecte și acțiuni, escontarea deviselor, arbitragiul cambial etc. N. Orgidan.

Istoria universală și comercială. 3 ore: Istoria politică a evului nou și a Austro-Ungariei în specie. Istoria comercială a Angliei, Franței și Austro-Ungariei. I. Scurtu.

Geografia. 2 ore: Geografia Asiei, Atricii, Americii și Australiei. I. Scurtu.

Merceologia. 3 ore: Cei mai importanți articoli de comerț din remnul animalelor, plantelor și mineralelor. Prelucrarea materiilor crude, locul exploatării, modul de impachetare, falsificarea articolilor de comerț și descoperirea falsificatului pe cale chimică. Iul. Filipescu.

Technologia chimică și mecanică. 2 ore: Prepararea sodiei, săpunului, varului, tinciului, vaselor de lut, porcelanului, zaharului și sticlei. Productele fermentației alcoolice; oetul; prepararea peilor, argășitoria. Lucrarea metalelor și cu deosebire a ferului; prepararea lănei, cănepei, mătasei și chărții. Conservarea lemnului. După Wagner și Kamarset. Iul. Filipescu.

Fisica. 3 ore: Mecanica, magnetismul, electricitatea și optica. După Schabus. Iul. Filipescu.

Comptabilitatea. 4 ore: Încheierea condicelor, facerea inventariului și bilanțului general; definițiunile necesare despre comptabilitate relativ la băncile publice în toată estinderea.

Nota. S'au făcut deprinderi practice (comptoir practic), luându-se de basă un negoț de patru luni cu felurite cazuri comerciale și făcându-se aplicare de comptabilitate, aritmetică, stilistică, drept cambial și lege comercială. N. Orgidan.

Legea comercială. 2 ore: Dispozițiuni generale și speciale în privința comerțului, a registrelor oficiale, firmei, condițiilor, procuriștilor, mandatarilor, servitorilor, în privința societăților. Convențiuni comerciale. N. Orgidan.

Economia națională. 3 ore: Introducere în economia națională, istoria doctrinei economiei naționale. Timpurile vechi — Grecii și Romanii — sistemul mercantil — sistemul prohibitiv — sistemul fisiocratic — sistemul industriei libere — sistemele comunistice — St. Simon — Owen — Charles Fournier — Literatura.

Din știința financiară: despre cheltuețele statului; veniturile statului. Dr. N. Dima.

2) Studii facultative.

- a) Gimnastica. 2 ore v. la Gimnasiu.
- b) Cântările 2 ore v. la Gimnasiu.
- c) Desemnul liber 2 ore v. la Gimnasiu.

Impărțirea obiectelor de învățământ la gimnasiu, scoala reală și comercială și în cl. IV și V de fete între profesori după clase și oare.

Profesorii	Obiectele de învățământ	Suma oarelor pe săptămână
Dr. I. G. Meșota, Director.	Latina în cl. VIII g. 5 oare. Prop. filos. în cl. VII g. 2 oare. " " " " VIII g. 3 oare.	10
Stefan Iosif, prof. def. și ord. în cl. VIII g.	Elina în cl. VIII g. 4 oare. Romăna în cl. VII g. 3 oare. " " " " VIII " 3 " " Latina " " " " IV " 6 " " Istoria și Geogr. în cl. III g. 4 oare. Romăna în cl. V de fete 2 " " Germana " " " " IV " " 2 " " " " " " V " " 2 " "	26
David Almășanu, prof. def. și ord. în cl. VII g.	Latina în cl. VI g. 6 oare. " " " " VII " 5 " " Magiara în cl. VII g. 2 oare. " " " " VIII g. 2 " "	15
Dr. Nic. Pop, prof. def. și ord. în cl. VI g.	Istoria și Geogr. în cl. VI g. 3 oare. " " " " " " VII " 4 " " " " " " " " VIII " 4 " " Germana în cl. V g. 3 oare. " " " " " " VI " 3 " " " " " " " " III com. 2 " " Gimnastica la gimn., scoala reală și comercială 6 oare.	25

Profesorii	Obiectele de învățământ	Suma oarelor pe săptămână
I. C. Tacit, prof. prov. și ord. în cl. V g.	Latina în cl. V g. 6 oare. Elina " " V " 4 " Istoria și Geogr. în cl. II g. r. 4 oare. " " " " " V g. 3 oare. Geografia în cl. I g. r. 2 oare. " " " " " IV de fețițe 2 oare. Istoria și Geogr. în cl. V de fețițe 2 oare.	23
Lazar Nastasi, prof. prov. și ord. în cl. IV g.	Matematica în cl. III g. 3 oare. " " " IV " 4 " " " " V " 4 " Aritmetica " " I g. r. 3 " " " " " " IV de fețițe 2 oare. Fisica în cl. VII g. 3 oare. " " " VIII g. 4 "	23
Dr. I. Lapedatu, prof. prov. și ord. în cl. III g.	Latina în cl. III g. 6 oare. Romăna în cl. III g. 3 oare- " " " IV g. 3 " Elina " " VI g. 4 " Istoria și Geogr. în cl. IV g. 4 oare.	20
Ioan Popea, prof. def. și ord. în cl. II g.	Latina și Romăna în cl. II g. r. 8 oare. Germăna în cl. II g. r. 2 oare. Romăna în cl. V g. 3 oare. " " " VI g. 3 " Germăna în cl. VII g. 2 oare. " " " I com. 2 " Romăna în cl. IV de fețițe 2 oare.	22
Pant. Dima, prof. def. și ord. în cl. I g.	Latina și Romăna în cl. I g. r. 8 oare. Germăna în cl. I g. r. 2 oare. Matematica în cl. VI g. 4 oare. " " " VII g. 4 " " " " VIII g. 1 " Aritmetica " " V de fețițe 2 oare.	21
Artemie Feneșanu, prof. prov. și ord. în cl. III. r.	Magiara în cl. I g. r. 2 oare. " " " II " " 2 " " " " III g. 2 " " " " V g. 2 " " " " III r. 3 " " " " I com. 2 " " " " II " " 2 " " " " III " " 3 " " " " V de fețițe 2 oare.	20

Profesorii	Obiectele de învățământ	Suma oarelor pe săptămână
Iosif Maxim, prof. def. și ord. în cl. II r.	Geometria și desenul geom. în cl. I g. 5 oare. Geometria și desenul geom. în cl. I r 5 oare. Geometria și desenul geom. în cl. II g. 3 oare. Geometria și desenul geom. în cl. II r. 3 oare. Geometria și desenul geom. în cl. III r. 4 oare.	20
Dr. Ioan Bozocca, prof. prov. și ord. în cl. I r.	Aritmetica în cl. I r. 3 oare. " " " III r. 3 oare. Matematica în cl. I com. 4 oare. " " " II " 3 " Fisica în cl. III g. 3 oare. " " " III r. 3 oare.	19
Nicolae Orghidan prof. def. și ord. în cl. III comerc.	Comptabilitatea și corespondința în cl. III c. 3 oare. Comptabilitatea și corespondința în cl. II c. 4 oare. Aritmetica comercială în cl. II c 3 oare. " " " " III c 3 " Principii com. și coresp. în cl. I c. 2 oare. " " " " " " II c. 3 " Legea comercială în III c. 1 oară. Dreptul cambial în II c. 1 oară.	20
Ioan Stinghe, prof. prov. și ord. în cl. II. comer.	Româna în cl. I com. 2 oare. " " " II " 2 " " " " III " 1 " Franceza în cl. IV de fete 2 oare. " " " V " " 2 " " în Desp. I-VI à 2 oare 12 oare.	21
Ipolit Ilasievici, prof. def. și ord. în cl. I comerc.	Istoria naturală în cl. I g. r. 2 oare. " " " " II " " 2 " " " " " V g. 3 " " " " " VI " 2 " " " " " VIII g. 2 " " " " " I com. 4 " " " " " II " 2 " " " " " IV de fetițe 2 oare. Fisica în cl. V de fetițe 2 oare. Aritmetica în cl. II g. 3 oare.	24

Profesorii	Obiectele de învățământ	Suma oarelor pe săptămână
Iosif Fericeanu, prof. def. și catechet.	Religiunea în cl. II g. r. — VIII. g. à 2 oare 14 oare. Magiara în cl. IV 2 oare. " " " VI 2 "	18
Dr. Vas. Glodariu, prof. def.	Elina în cl. III g. 4 oare. " " " IV " 4 oare. " " " VII " 4 oare. Germăna în cl. IV g. 2 oare. " " " VIII g. 2 oare. Aritm. comerc. în cl. I com. 3 oare.	19
Bart. Baiulescu, catechet	Religiunea în cl. I g. r. 2 oare. " " " III r. 2 " " " " I com. 2 " " " " II " 2 " " " " III " 1 " " " " IV de f. 2 " " " " V " 2 "	13
Ioan Scurtu, prof. prov.	Istoria și Geogr. în cl. III r. 4 oare. " " " " " I com. 5 " " " " " " II " 4 " " " " " " III " 5 " Germăna în cl. III g. r. 2 oare.	20
Iulian Filipescu, prof. prov.	Fisica-Chemia în cl. IV g. 3 oare. Fisica în cl. III com. 3 oare. Chemia în cl. II " 3 " " " " III r. 4 " Merceologia în cl. III com. 3 oare. Technologia mech. în cl. III com. 2 oare. Germăna în cl. II com. 2 oare.	20
Dr. Nic. Dima, prof. supl.	Economia națională în cl. III com. 3 oare.	3
George Vlădarean, prof. de desen.	Desemnul liber în Gimn. superior, în scoala comerc. și în cl. III r. 2 oare. Desemnul liber în cl. III g. 2 oare. " " " " IV " 2 " " " " " II " 2 " " " " " II r. 2 " " " " " IV și V de fetite 2 oare.	12

Profesorii	Obiectele de învățământ	Suma oarelor pe săptămână
George Dima, prof. de cântări	Musica vocală.	12
	Despărț. I. } cl. I g. 1 oară } 2 oare.	
	} cl. I r. 1 oară }	
	Despărț. II. } cl. II g. 1 oară } 2 oare.	
	} cl. II r. 1 oară }	
	Despărț. III. Soprani 1 oară.	
	" IV. Alti 1 oară.	
	" V. Tenori 1 "	
" VI. Bassi 1 "		
" III IV la olaltă 2 oare.		
în cl. IV și V de fetițe 2 "		
Ioan Dobreanu prof. de caligrafie	Caligrafia în cl. I g. 1 oară.	5
	" " " I r. 1 "	
	" " " II g. r. 1 "	
	" " " I com. 2 "	

Societatea de lectură a studenților.

Scolarii din cl. IV.—VIII. gimn. împreună cu scolarii din clasele comerciale, întruniți în societate de lectură sub conducerea prof. Dr. I. Lăpădat au ținut ședințe regulate odată pe săptămână. În aceste ședințe s'a ocupat societatea cu cetirea și reproducerea unor bucăți alese din scriitori români, cu elaborarea, cetirea și censurarea unor teme elaborate de membrii societății. — În Ianuarie și în Maiu a. c. societatea a ținut câte o ședință publică, în care a întreținut un auditoriu ales și numeros cu cântece, declamațiuni și cu cetirea unor lucrări proprii interesante. În cea din urmă ședință publică s'a dat seamă despre întreaga activitate a societății, despre starea bibliotecii și a casei.

Biblioteca societății se compune astăzi din 215 tomuri parte dăruite de membrii societății și de unii scriitori români binevoitori, parte cumpărate cu banii societății.

Casa societății dispune actualminte de 353 fl. v. a. care sunt depuși spre fructificare în casa de păstrare din Brașov.

Stipendistii

dela gimnasiu și dela scoala reală și comercială.

1) Ioan Herda din cl. VIII. gimn. cu stipendiu de 50 fl. v. a. din fundațiunea mogaiană acordat de ven. consistoriu archidieceesan gr. or. din Sibiu în 12 Dec. 1875 Nr. cons. pl. 2883.

2) Romul Furdui din cl. VII. gimn. cu stipendiu de 60 fl. v. a. din fundațiunea Colosiană acordat de ven. consistoriu archidieceesan gr. or. din Sibiu în 4 Noem. 1876 Nr. 3166.

3. Augustin Bunea din cl. VII. gimn. cu stipendiu de 63 fl. v. a. din fundațiunea Romanțiană acordat de ven. consistoriu metropolitan din Blășișu in 8 Noem. 1873 Nr. 2566. — Acest stipendist a părășit in semestrul II. gimnasiul acesta.

4) Ioan Micu din cl. VI. gimn. cu stipendiu de 63 fl. v. a. din fundațiunea Romanțiană acordat de ven. consistoriu metropolitan din Blășișu 1875 Nr. 2843/3233.

5) Radu Moroian din cl. V. gimn. cu stipendiu de 60 fl. v. a. din fundațiunea Francisc Iosefiană acordat de ven. consistoriu archidieceșan din Sibiișu in 4 Noem. 1876 Nr. 3166.

6) Alesandru Pop din cl. V. gimn. cu stipendiu de 60 fl. v. a. acordat de Inaltul Ministeriu reg. ung. de culte și de instrucțiune publică in 2 Maiu 1873 Nr. 5548.

7) Vasilie Stinghe din cl. III. comercială cu stipendiu de 70 fl. v. a. acordat de on. comitet al asociațiunei trans. pentru cultura și literatura poporului român in Sibiișu 14 Noem. 1876 362/341.

8) Constantin Boghici din cl. I. comerc. cu stipendiu de 50 fl. v. a. din fundațiunea Mogaiană acordat de ven. consistoriu archidieceșan din Sibiișu in 19 Sept. 1874 Nr. 1916.

9) Aurelie Bunea din cl. III. reală cu stipendiu de 70 fl. v. a. acordat de on. comitet al asociațiunei trans. pentru cultura și literatura poporului român in Sibiișu 14 Noemyre 1876 Nr. 362/345.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

PREMIAȚI

la finea anului scol. 1876/7, dintre scolarii Gimnasiului și ai Scoalei reale și comerciale au fost:

Din cl. VII. gimn. Al. Alessiu, Cons. Alessiu, Andreiu Bersan, Emil Codru Drăgușean, Romul Furdui, Nicolae Gogulescu, Aurelie Popovici.

Din cl. VI. gimn. George Ciurcu și Ioan Micu.

Din cl. V. gimn. Dumitru Stefan, Ciril Vulcan, Alesandru Pop, Radu Moroian, Sp. Mărdan, George Pitiși.

Din cl. IV. gimn. Ioan Soiu, Rom. Baiulescu. Vasilie Saftu, Pomp. Popescu și Ioan Popa.

Din cl. III. gimn. Aron Morariu, Ioan Bogdan, Ioan Capătă, Const. Popovici.

Din cl. II. gimn. Nicolae Colceag, Ioan Gavrilescu și Anastasie Alessiu.

Din cl. I. gimn. Ioan Grama, Șewach Gherson, Aurel. Glodariu, George Fulca, Iosif Bulea, Grigorie Bersan, Ioan Bunea, Al. Bozocca.

Din cl. III. reală. Aurelie Bunea și Ioan Găitan.

Din cl. II. reală. George Bersan, Ales. Orghidan, George Manole, George Bărbucean.

Din cl. I. reală. Stefan N. Butu, Ioan Muntean și Ioan Saftu.

Din cl. II. comercială. Grigorie Alecu Ioan, Aurelie Radovici, Ales. Nasta.

Din cl. I. comercială. Const. Boghici și George Butu.

D. Școala primară (poporală superioară).

Patru clase pentru copii și cinci clase pentru copile.

a) În clasele de copii și în primele trei clase de copile se învață următoarele obiecte:

Religiunea. — Eserciii intuitive. — Cetirea și scrierea română. — Cetirea și scrierea germană. — Gramatica română. — Gramatica germană. — Aritmetica. — Geografia și Istoria patriei. — Cunoștințe din Istoria naturală. — Caligrafia. — Cântări. — Gimnastica.

b) Învățători în aceste clase sunt:

1) George Bellissimus dirigent, învățător în cl. II. a. de copii.

2) Dumitru Cioflec învățător în cl. IV. de copii;

3) Ioan Bobrean învățător în cl. III. a. de copii;

4) Ioan Peligrad învățător în cl. I. de copii;

5) Ioan Aron învățător în cl. II. b. de copii.

6) Nicolae Oancea învățător în cl. III. b. de copii;

7) Silvestru Crangă învățător în cl. III. de copile;

8) Zosim Butnar învățător în cl. II. de copile;

9) Pamfilie Iuran învățător în cl. I. de copile.

c) În cl. IV. și V. de copile, clase subvenționate de Reuniunea femeilor române din Brașov, s'au propus prin profesori dela Gimnasiu și dela școala reală și comercială înainte de prânz: Religiunea — I. română — I. magiară — I. germană — I. franceză — Geografia și Istoria. — Aritmetica. — Istoria naturală și Fizica. — Desemnul. — Cântările.

După prânz elevele acestor două clase au fost instruite în tot felul de lucruri femeiești de Domnișoara Carolina N. Tectu.

E. Școala de repetițiune

pentru copii și copilele dela 13—15 ani din parochia St. Nicolae din Scheiu, ținută în toate Duminicile și zilele de serbători, s'a deschis în 3 Octomvrie 1876 și s'a încheiat cu esamene publice în 29 Maiu 1877.

Ca învățători în această școală au instruit:

Ioan Peligrad la despățementul I. de băceți;

Ioan Aron   "   "   II.   "   "

Pamfilie Iuran   "   "   I.   "   copile;

Silvestru Crangă la   "   "   II.   "   "

F. Școala pentru învățaceii români dela meserii

s'a început în Sept. 1876, s'a ținut în toate Duminicile și serbătorile și Mercuria seara dela 7½—9 și s'a încheiat cu esamene publice în 29 Maiu 1877. Ea s'a compus din două despartemente.

În despartământul II. învățaceii au primit instrucțiune gratuită din Religione dela B. Baiulescu, din I. română de I. C. Taic, din limba germană de I. Popea, din Aritmetică de L. Nastasi și din desen de Ios. Maxim.

Numărul scolarilor la Gimnasiu, școala reală și comercială în anul scol. 1876/7.

Clasa	După religione			Români	După țeară		Au părăsit școala în decursul anului	S'au aflat la finea anului scol.	Privatește
	ortodocși orientali	greco-catolici	de legea mosaică		din mo-narchia	din Ro-mania			
VIII	10	—	1	11	10	1	—	11	1
VII	7	1	—	8	5	3	1	7	—
VI	6	1	—	7	7	—	2	5	—
V	15	1	—	16	14	2	—	16	—
IV	21	—	—	21	21	—	1	20	—
III	24	1	—	25	23	2	1	24	—
II	31	1	—	32	30	2	—	32	—
I	40	7	4	51	45	6	5	46	1
III c.	3	—	—	3	2	1	—	3	—
II c.	9	—	—	9	6	3	—	9	—
I c.	5	—	—	5	4	1	1	4	1
III r.	11	1	—	12	12	—	2	10	—
II r.	20	—	2	22	17	5	4	18	—
I r.	32	—	5	37	30	7	3	34	1
Suma	234	13	12	259	226	33	20	239	4

Numărul scolarilor și al elevilor din școala primară:

In clasa IV	de băieți	84
„ „ IIIa	„ „	58
„ „ IIIb	„ „	52
„ „ IIa	„ „	47
„ „ IIb	„ „	48
„ „ Ia	„ „	37
„ „ Ib	„ „	36

Suma 362

In clasa V	de fetițe	7
" "	IV	14
" "	III	31
" "	II	58
" "	I	67
		<hr/>
Suma		177

Numărul scolarilor în școala de repetițiune sau de Duminică:

In despărțământul I	de copii	12
" "	II	28
" "	I	25
" "	II	14
		<hr/>
Suma		79

Numărul învățăcelilor dela școala pentru meseriași:

In despărțământul I	37
" "	II 13
<hr/>	
Suma	50

Recapitulațiune: Numărul scolarilor imatriculați la școalele centrale române gr. or. din Brașov:

La gimnasiu	171
" școala reală	71
" " comercială	17
" " primară de copii	362
" " de repetițiune	79
" " de meseriași	50
" " primară de fetițe	177
<hr/>	
Suma	927

Comparându-se numărul scolarilor din anul acesta cu numărul scolarilor din anul trecut în sumă de 976 rezultă o scădere de 49 de scolari care scădere vine cu deosebire în socoteala școalei de repetiție.

Mediile de învățământ.

Biblioteca

a sporit în an. scol. 1876/7 prin dăruire dela

1) Redacțiunea „Revistei române“ pentru științe, litere și arte cu foaia sa pe Iunie 1862.

2) Universitatea națională din Sibiiu cu „Verhandlungs-Protocolle“ des sächsischen National Confluxes im Jahre 1875.

3) S. K. Uă aruncătură de ochiu asupra stării actuale a României 1870.

4) Al. Pelimon cu „Jurământul ținut, Don Martin de Freytag, traducere.

- 5) Al. Pelimon cu „Paul și Virginia, traducere a 3-a ediție.
- 6) Ministeriul de interne din România cu „Statistica despre mișcarea populațiunei in România pe anul 1873.
- 8) Ministeriul de interne din România cu „Statistica despre comerciul exterior, import și export in România pe anul 1873.
- 9) Ministeriul de interne din România cu „Statistica penitențiară a României pe anul 1874.
- 10) Dr. I. Lapedat cu „La Transilvanie et son union forcée avec la Hongrie par J. Perietziano — Buzeu.
- 11) I. C. Hîntescu cu „Proverbele Românilor.“
- 12) I. Popescu cu „Compendiu de pedagogie.“ Edițiunea II.
- 13) I. Hîntescu cu „Pățaniile multcercatei Griselde.“
- 14) Consistoriul archidieceșan din Sibiu cu A vallás es kö-zoktatás ügyi m. kir. Ministernek ötödik Jelentése.
- 15) Ministeriul de instrucțiune din România cu „Statistica agricolă din România“ pe anii 1873 și 1874.
- 16) N. Droc-Bărcianu cu „Curs de literatura generală“ partea I.
- 17) Ministeriul de interne din România cu „Statistica penitențiară din România“ pe anul 1875.
- 18) Ministeriul de interne din România cu „Statistica judi-ciară a României pe anul 1872.
- 19) G. Vlassa cu „Geometria pentru gimnasiile inferioare“ de Fr. Mocnik, partea I. și II., traducere.
- 20) D. Comșa cu „Pomăritul cu privire la grădina școlară.“
- 21) Salamin Leo és Leupin János cu „Francia Olvasmányok.“
- 22) I. Marculeșiu cu „Manual de Aritmetică pentru gimn' infer. de Fr. Mocnik partea II., traducere.
- 23) Dr. I. A. Lăpădatu cu „Incerări in literatură.“
- 24) Redacțiunea Convorbirilor literare din Iași, cu „Con-voirciri literare pe anul 1876/7.

Laboratoriul chemic.

S'a intomit pe speșele școalelor, complet precum se prescrie de inaltul ministeriu, ca să fie laboratoriele chemice pentru școalele reale superioare.

Donațiuni făcute școalelor in anii din urmă.

- 1) D. neguțător din Brașov Mihai Milea, reposat in 21 Noemvre 1873, a lăsat fondului de pensinne al profesorilor și in-vățătorilor suma de 300 fl. v. a.
- 2) D. neguțător din România Nae Dimitriu, reposat in Brașov, a dăruit școalelor suma de 208 fl. 65 cr.
- 3) D. neguțător din Brașov Iordache David, reposat in 15 Octomvre 1874, a lăsat prin urmașii săi pentru școale suma de 2000 fl. v. a.
- 4) George Cristureanu, căpitan in pensiune din ar-

mata României, reposat în 2 Decembrie 1874, care dăruise încă de mai înainte pe sama gimnasiului o stupină în apropierea Braşovului cumpărată cu 6000 fl. v. a. şi pe sama seminariului arhidiecezan din Sibiuu cala 40 jugere pământ de semănătură şi de fâneaţă, a lăsat prin testamentul său din urmă două case ale sale din Bucuresci bisericei St. Nicolae din Scheiu cu îndatorirea, ca după ce din chiria acestor de trei ani se vor acoperi spesele înmormântării, să se întrebuinţeze venitul caselor spre înfiinţarea unui internat, numit „Internatul George Cristurean,” în care să se întreţină scolari buni şi seraci dela scolele acestea.

5) Dr. med. Nicolau Gănescu, cetăţean din România, reposat în Braşov în 24 Martie 1875, a testat bisericei St. Nicolae din Scheiu suma de 1000 galbeni în aur, cu îndatorirea, ca aceasta să îi destineze spre scopuri scolare. Comitetul bisericesc a şi format din această sumă un fond neatingiver, din care să se susţină clasele primare dela aceste scoli.

6) D. neguţător Constantin Alessiu, reposat în etate de 97 de ani în 15 Sept. 1875, a testat scoalelor suma de 160 fl. v. a.

7) Nicolae Pădure, neguţător din Braşov, reposat în etate de 80 de ani în 5 Maiu 1876, a lăsat la fondul Gimnasiului suma de 100 galbeni în aur.

8) D. Ecaterina B. Popp, socia reposatului binefăcător al scoalelor Bucur Popp neguţător din Braşov, reposată în 19 Martie 1877, a lăsat prin urmaşii săi scoalelor ca donaţiune suma de 700 fl. v. a.

Remăşiţele pământene ale acestor repositaşi binefăcători au fost însoţite la locul de odihnă de scolarii scoalelor acestora şi de corpul didactic.

Mulţămită publică.

Această Direcţiune scolară exprimă adăncă mulţămită şi recunoştinţă tuturor On. corporaţiuni şi tuturor stimatelor persoane, care au contribuit prin subvenţiuni şi ajutoare de tot felul la susţinerea şi înaintarea acestor scoale şi îi roagă, ca să nu şi detragă nici de aci înainte binefăcătorul lor sprijin şi ajutor dela aceste institute de creştere şi învăţământ.

Date din Chronica scolară pe pe anul 187⁶/₇.

1) Inscrierile în clasele gimnasiuale, reale şi comerciale pentru a. sc. 187⁶/₇. s'au făcut din 30 Aug. până în 6 Sept. 1876.

2) În 4 Septembrie s. v. 1876 s'a făcut cu scolarii inscrişi excursiunea îndatinată în Poiană.

3) În 8 Sept. s. v. 1876 s'a donuinit prefect scolarul cl. VIII. g. Ioan Vêjea şi subprefect scolarul cl. III. com. Vasile Stinghe.

La 9 oare s'au dus toţi scolarii însoţiţi de corpul didactic la biserica St. Nicolae, unde după sevăşirica St. Liturgii s'a făcut invocarea Spiritului sânt asupra scoalelor.

4) Duminică în 19 Sept. v. 1876 s'au cetit în sala de esortatiune legile scolare. După aceasta au participat toți scolarii cu steagurile și însoțiți de corpul profesoral-învțătoresc la serviciul divin și la parastasul ținut în biserica St. Nicolae pentru sufletul reposesaților binefactori ai scoalelor. De aci s'au întors scolarii împreună cu un public numeros în procesiune la Gimnasiu în sala cea mare, unde s'a ținut serbătoarea St. Sofii făcându-se sfințirea apei de patru preoți și rostindu-se cuvântarea festivă de profesorul I. Popea, carele vorbi despre idealul scolarului român.

5) În 22 Sept. (4 Oct.) a participat corpul profesoral la „Te Deum” celebrat în biserica romano-catolică pentru M. S. Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I.

6) În 30 Noemvre au luat scoalele noastre parte la parastasul celebrat în biserica St. Nicolae pentru fericitul metropolit „Marele Andreiu.”

7) Feriele de serbătorile Nascerei Domnului au durat din 22 Decemvre v. 1876 — 2 Ianuarie v. 1877.

8) Semestrul I. al anului scol. 187⁶/₇ s'a încheiat în 28 Ianuarie v. la 12 ore. Semestrul II. s'a început în 4 Februarie v. 1877 dimineața. Clasificațiunile semestrale s'au făcut în conferințele profesorale din 31 Ian. și 1 Febr.

9) Cu începerea Semestrului II. s'a introdus Regulamentul cel nou al ministeriului regiu ung. de culte și instrucțiune publică pentru scoalele secundare.

10) În 6 Martie v. 1877 s'a introdus ca esortator la grupa II. de scolari, grupă compusă din elevii gimnasiului superior și ai scoalei comerciale, prof. Ioan Popea.

11) În 22 Martie v. s'au împărțit scolarilor dela Gimnasiu și dela scoala comercială și reală listele de conduită pe periodul II. 187⁶/₇ cu însărcinarea, că să le comunice părinților sau tutorilor lor.

12) Feriele de serbătorile Învierii Domnului au durat din 23 Martie v. — 3 Aprilie v. 1877.

13) În 2 Maiu s'a ținut cu toți scolarii Majalul în pădurea din apropiere numită „Stejeriși.”

14) În 4 Maiu v. 1877 s'a primit la această Direcțiune copie după emisul Înaltului Ministeriu reg. ung. de culte și de instrucțiune publică ddto Budapesta 1877 Martie 2, prin care se face cunoscut, că Ministeriul reg. ung. pentru apărarea țerei în înțelegere cu Ministeriul comun de resbel dă scolarilor, care vor absolvi scoala noastră comercială cu succes dreptul, ce l'au scolarii care au absolvit Gimnasiul superior sau scoala reală superioară, de a servi ca voluntari un an.

Implinirea datorițelor creștinesci.

În zilele de Duminică și de serbători împărătesci se adună la 8 ore dimineața toți scolarii dela Gimnasiu și dela scoala reală

și comercială în două grupe și după cetirea catalogului și după explicarea Evangheliei dîlei merg la 9 ore la biserică însoțiți de caticheti și de câte un profesor. — Esortățiunile le țin: I. Fericean, B. Baiulescu și I. Popea. — De două ori pe an, în postul Crăciunului și în postul Pascelor se mărturisesc și se comunică toți scolarii de religinnea ort. res.

Esamenele publice.

1) Esamenele publice în clasele gimn. reale și comerciale s'au ținut după regulamentul cel nou în dîlele de 20, 21, 22, 23, 24 și 25 Iunie s. v. înainte și după prînd; eară în clasele primare de băeți și de copile în 23, 25, 27 Iunie v.

2) Esamenul oral de maturitate la Gimnasiu s'a ținut sub presiul rev. D. protop. Iosif Barac, comisar consistorial, în 27 Iunie v. dela 8-12 și dela 3-6. Dintre 11 maturisanți s'au declarat: Nicolae Baboian, Solomon Feldmann și Ioan Vêjea deplin maturi; Nicolae Borza, Ioan Herda, privatistul Petru Ionașiu, George Lungu, Radu Pascu, Ioan Popovici și Nicolae Stinghe maturi, eară George Bobeș s'a reieptat pe $\frac{1}{2}$ an.

Esamenul oral de maturitate la scoala comercială s'a ținut în 28 Iunie v. dela 8 $\frac{1}{2}$ -12 a. pr. în prezența rever. D. Iosif Barac, comisar consistorial, Vajna Sândor, comisar din partea Ministeriului de culte și de instrucțiune publică și Ioseph Dück, comisar din partea Ministeriului de comerciu. Maturisanții: Ioan Babeș, Grigorie Birea și Vasilie Stinghe s'au declarat toți trei deplin maturi.

3) Duminecă în 29 Iunie v., după ce scolarii au asistat la St. Liturgiă și la rugăciunea de mulțămită, s'au cetit, în sala cea mare a gimnasiului în prezența unui public foarte numeros, clasiificațiunile și s'au împărțit premiile. Festivitatea s'a deschis prin directorul, carele adresă cuvinte de mulțămită și recunoștință tuturor binefăcătorilor și de incurajare pentru scolari. La aceasta respuse D. comisar consistorial Iosif Barac mulțămind corpului didactic pentru serviciile aduse scoalelor.

Feriele cele mari

durează conform normativelor dela 1 Iulie până la 31 August s. v. 1877.

Insciiințare!

Anul scolar 1877 $\frac{8}{9}$ se incepto la aceste scoale centrale cu 1-a Septemvre 1877 s. v. — Părinții, care doresc, a da pe copii lor la aceste scoale, sunt poștiți a se presenta cu fii sau ficele lor în cancelaria Direcțiunii în dîlele de 30, 31 Aug. 1, 2, 3 Sept. s. v. la orele 9-12 a. pr. Pe lângă atestatul scol. din anul ultim

tinerii să fie provăduți cu certificat de botez și de altuit, să depună didactrul, care pentru gimn. inferior și scoala reală este de 4 fl. v. a. eară pentru gimn. superior și scoala comercială de 8 fl. ā. a. pe an. Cei ce se inmatriculează pentru prima dată la aceste scoale mai plătesc și 2 fl. tacsă de primire.

De didactru se scutesc, pe lângă carte de paupertate, numai scolari, care au avut in anul scol. ultim calculul general: foarte bine.